



**H R V A T S K I   S A B O R**  
**Odbor za europske poslove**

Klasa: 022-03/20-03/40  
Urbroj: 6521-31-20-01  
Zagreb, 2. listopada 2020.

**D.E.U. br. 20/008**

**ODBOR ZA ZAŠTITU OKOLIŠA I  
PRIRODE**

**Predsjednica Sandra Benčić**

**ODBOR ZA POLJOPRIVREDU**

**Predsjednica Marijana Petir**

Poštovane predsjednice odbora,

Odbor za europske poslove na temelju članka 154. stavka 1. Poslovnika Hrvatskoga sabora prosljeđuje Odboru za zaštitu okoliša i prirode i Odboru za poljoprivredu stajalište o dokumentu Europske unije iz Radnog programa za razmatranje stajališta Republike Hrvatske za 2020. godinu:

**Stajalište Republike Hrvatske o  
Komunikaciji Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom  
gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija - Strategija EU-a za  
bioraznolikost do 2030. – Vraćanje prirode u naš život  
COM (2020) 380**

koje je Koordinacija za unutarnju i vanjsku politiku Vlade Republike Hrvatske usvojila Zaključkom: Klasa: 022-03/20-07/254, Urbroj: 50301-21/32-20-2 na sjednici održanoj 28. rujna 2020.

Predmetnu Komunikaciju Europska komisija je dostavila Hrvatskom saboru 20. svibnja 2020.

U skladu s člankom 154. stavkom 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora, molim vas da Odboru za europske poslove dostavite mišljenje o Stajalištu Republike Hrvatske najkasnije do 30. listopada 2020. godine.

S poštovanjem,

**PREDSJEDNIK ODBORA**  
**Domagoj Hajduković**

U prilogu: - Stajalište Republike Hrvatske o COM (2020) 380  
- COM (2020) 380  
Na znanje: - INFODOK služba

## PRIJEDLOG STAJALIŠTA RH

*Naziv dokumenta (na hrvatskom i engleskom):*

**Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija - Strategija EU-a za bioraznolikost do 2030.: Vraćanje prirode u naše živote**

*Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions - EU Biodiversity Strategy for 2030: Bringing nature back into our lives*

**Brojčana oznaka dokumenta: COM(2020) 380 final, 8219/20 + ADD 1**

**Nadležno TDU za izradu prijedloga stajališta (nositelj izrade stajališta) i ustrojstvena jedinica:**

Nadležno tijelo državne uprave: Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja

Ustrojstvena jedinica: Uprava za zaštitu prirode i Zavod za zaštitu okoliša i prirode

**Nadležna radna skupina Vijeća EU:**

Radna skupina Vijeća EU za okoliš

**Osnovne sadržajne odredbe prijedloga EU:**

Strategija EU-a za bioraznolikost do 2030.: Vraćanje prirode u naše živote (u daljnjem tekstu: Strategija), jedna je od ključnih inicijativa europskog zelenog plana. Tijekom pandemije COVID-a-19, dodatno se pokazala važnost otporne bioraznolikosti i ekosustava te je cilj ove Strategije osigurati da bioraznolikost Europe bude na putu ka oporavku do 2030. za dobrobit ljudi, planeta, klime i našeg gospodarstva. Stoga će Strategija biti i središnji element Plana oporavka EU-a te presudna za sprječavanje i stvaranje otpornosti na eventualna buduća izbijanja zoonoza (zarazne bolesti koje se mogu prenositi sa životinje na čovjeka i obratno) te pružanje poslovnih i investicijskih prilika za obnovu gospodarstva EU-a.

Strategijom se definira niz ključnih ciljeva koje bi trebalo ostvariti do 2030. godine kroz 39 aktivnosti Europske komisije (u daljnjem tekstu: EK), od kojih se 5 odnosi na moguće zakonodavne inicijative, planirane u razdoblju od 2020. do 2024. godine, kada će EK napraviti pregled (*review*) Strategije.

### **1. Zaštita i obnova prirode**

**1.1.** usklađena mreža zaštićenih područja - s obzirom na to da trenutna mreža zaštićenih područja nije dovoljna kako bi se osiguralo očuvanje bioraznolikosti, EK predlaže zaštitu najmanje 30 % kopna (26 % trenutno) i 30 % mora (11 % trenutno) na razini EU-a i integraciju ekoloških koridora, kao dijela koherentne transeuropske mreže prirodnih područja. Poseban bi naglasak trebao biti na područjima visoke bioraznolikosti, i u skladu s tim se predlaže stroga zaštita najmanje 1/3 zaštićenih područja EU-a, odnosno 10 % kopna (trenutno

3 %) i 10 % mora (trenutno manje od 1 %), uključujući sve preostale primarne i sekundarne prašume u EU-u. Potrebno je učinkovito upravljanje tim područjima putem definicije jasnih ciljeva i mjera očuvanja kao i njihovo praćenje.

**1.2. Plan EU-a za obnovu prirode:** obnova ekosustava na kopnu i moru - plan će doprinijeti poboljšanju stanja postojećih i novih zaštićenih područja te povećanju raznolikosti i otpornosti prirodnih krajobrazu i ekosustava, čime će se smanjiti pritisak na staništa i vrste.

EK će omogućiti jačanje pravnog okvira EU-a za obnovu prirode - pravno obvezujući ciljevi EU-a za obnovu prirode donijet će se 2021. godine, nastavno na procjenu učinka, kako bi se do 2030. obnovila značajna područja degradiranih i ugljikom bogatih ekosustava; staništa i vrste ne smiju pokazivati pogoršanje trendova očuvanja i statusa, a najmanje 30 % ih mora dostići povoljan status očuvanja ili barem pokazati pozitivan trend.

Vraćanje prirode na poljoprivredna zemljišta - EK će raditi na podržavanju i poticanju prijelaza na održivu poljoprivrednu praksu, kako bi se smanjio trend opadanja broja oprašivača. Očekuje se smanjenje rizika i uporabe kemijskih pesticida za 50 % te smanjenje uporabe opasnijih pesticida za 50 %. Također se očekuje da najmanje 10 % poljoprivrednih površina sadrži obilježja krajobrazu velike raznolikosti, najmanje 25 % poljoprivrednog zemljišta pod organskim uzgojem. Potrebno je smanjiti trend opadanja genetske raznolikosti, među ostalim olakšavanjem korištenja tradicionalnih kultura i pasmina.

Smanjenje gubitka zemljišta i obnova ekosustava tla – očekuje se zalaganje za zaštitu plodnosti tla, smanjenje erozije i povećanje količine organske tvari u tlu, uvođenje održivog gospodarenja tlom te postizanje značajnog napretka u sanaciji onečišćenih tala.

U okviru povećanja površina pod šumama, kao i zdravlja tih ekosustava, a u skladu s Strategijom EU-a za šume (koju će EK predložiti 2021. g.), predviđa se sadnja tri milijarde novih stabala, u potpunosti poštujući ekološke principe.

U skladu s Direktivom o energiji iz obnovljivih izvora EK će 2021. izraditi operativne smjernice za primjenu novih kriterija održivosti za šumsku biomasu za proizvodnju energije.

Uspostava dobrog stanja okoliša morskih ekosustava se može postići znatnim smanjenjem negativnih utjecaja na osjetljive vrste i pridnena staništa, uključujući i na morsko dno, ribolovnim i eksploatacijskim aktivnostima, dok se usputni ulov vrsta treba eliminirati ili se smanjiti na razinu koja omogućuje obnavljanje i očuvanje vrsta.

Radi vraćanja prirodnih funkcija slatkovodnih ekosustava bit će potrebno obnoviti najmanje 25 000 km rijeka slobodnog toka.

EK će 2021. uspostaviti platformu EU-a za ozelenjivanje gradova u okviru nove inicijative - Sporazum za zelene gradove.

EK će također promovirati cilj ukidanja onečišćenja okoliša dušikom i fosforom koji potječu iz gnojiva, kroz smanjenje gubitka hranjivih tvari za barem 50 % (uz održavanje plodnosti tla), što će rezultirati smanjenjem uporabe gnojiva za barem 20 %.

Očekuje se i intenzivniji rad na provedbi Uredbe o invazivnim stranim vrstama te kontrola uspostavljenih invazivnih stranih vrsta (u daljenjem tekstu: IAS), kao i da se za 50 % smanji broj vrsta na Crvenom popisu kojima prijete ove IAS.

## **2. Omogućavanje transformacijske promjene**

Uspostavom novog Okvira za upravljanje bioraznolikošću obuhvatit će se sve obveze vezane uz bioraznolikost dogovorene na nacionalnoj, EU i međunarodnoj razini te uspostaviti plan koji će usmjeravati njihovu provedbu te će sadržavati i mehanizam praćenja i revidiranja.

Okosnica ove Strategije je potpuna provedba i osiguravanje primjene zakonodavstva EU-a iz područja zaštite okoliša.

Kako bi se zadovoljile potrebe ove Strategije, uključujući prioritete ulaganja za Natura 2000 i zelenu infrastrukturu, najmanje 20 milijardi eura godišnje treba izdvojiti iz različitih izvora, uključujući fondove EU-a, nacionalna i privatna sredstva.

## **3. EU za ambicioznu globalnu agendu za bioraznolikost**

Očekuje se da će EU biti predvodnik u očuvanju bioraznolikosti i raditi na usvajanju ambicioznog okvira za bioraznolikost nakon 2020. godine na globalnoj razini. Ovom Strategijom EK predstavlja okvir i obveze koje bi EU mogla predložiti. Naglašena je snažna uloga vanjske politike u svrhu promicanja ambicija EU-a; EK će aktivirati sve alate vanjske politike i međunarodnih partnerstava za ambiciozni novi UN-ov globalni okvir za bioraznolikost.

Korištenje vanjske politike za promicanje ambicija EU-a – u okviru međunarodnog upravljanja oceanima, EU će se zalagati za to da se sklopi ambiciozan pravno obvezujući sporazum za morsku bioraznolikost u područjima izvan nacionalne jurisdikcije (BBNJ). EU će voditi politiku nulte tolerancije prema nezakonitom, neprijavljenom i nereguliranom ribolovu te će se boriti protiv prekomjernog izlova, među ostalim u okviru pregovora s WTO-om o globalnom sporazumu o zabrani štetnih potpora za ribarstvo.

Trgovinska politika aktivno će podupirati ekološku tranziciju i biti dio te tranzicije. Poduzet će i niz koraka kako bi suzbila nezakonitu trgovinu divljom faunom i florom.

Kako bi se osigurala potpuna politička odgovornost za ovu Strategiju, EK će predložiti da se u Vijeću i Europskom parlamentu kao stalna točka dnevnog reda uvede praćenje napretka, te će do 2024. revidirati Strategiju kako bi ocijenila napredak i utvrdila jesu li potrebne dodatne mjere za postizanje njezinih ciljeva.

## **Razlozi za donošenje i pozadina dokumenta:**

EK je 20. svibnja 2020. usvojila EU Strategiju EU-a za bioraznolikost do 2030.: - Vraćanje prirode u naše živote te pripadajući Akcijski plan (Dodatak) - sveobuhvatan, ambiciozni, dugoročni plan za zaštitu prirode i zaustavljanje degradacije ekosustava.

Gubitak bioraznolikosti i propadanje ekosustava jedna je najvećih prijetnji s kojima se čovječanstvo suočava. Tijekom pandemije COVID-a-19 pandemije, dodatno se pokazala važnost otporne bioraznolikosti i ekosustava te je cilj Strategije osigurati da bioraznolikost

Europe bude na putu ka oporavku do 2030. za dobrobit ljudi, planeta, klime i našeg gospodarstva.

Strategija adresira pet ključnih uzročnika gubitka bioraznolikosti: promjenu načina uporabe zemljišta i mora, prekomjerno iskorištavanje resursa, klimatske promjene, onečišćenje i invazivne strane vrste. Strategija utvrđuje unaprijeđeni upravljački okvir za uklanjanje preostalih nedostataka, osigurava potpunu provedbu zakonodavstva EU-a i objedinjuje sve postojeće napore, kroz međusektorski pristup, postavljajući ambiciozne ciljeve i EU aktivnosti EU-a za njihovo postizanje.

Donesena usred pandemije, Strategija je centralni element plana oporavka EU-a te je ključna za sprečavanje budućih epidemija, povećanje otpornosti na njih i brzo pružanje poslovnih i investicijskih prilika za obnovu gospodarstva EU-a. Njezin je cilj i da pitanja bioraznolikosti postanu važan dio cjelokupne strategije gospodarskog rasta EU-a. U Strategiji se među ostalim predlaže da se odrede obvezujući ciljevi za obnovu degradiranih ekosustava, poboljša stanje očuvanosti zaštićenih staništa i vrsta u EU-u, oprašivači vrata na poljoprivredna zemljišta, smanji onečišćenje, poveća broj zelenih površina u gradovima, poboljša zdravlje europskih šuma te potakne ekološka poljoprivreda i druge poljoprivredne prakse koje pogoduju bioraznolikosti. Predlažu se konkretni koraci kako bi se bioraznolikost Europe počela oporavljati do 2030. godine, uključujući pravnu zaštitu najmanje 30% europskog kopna i 30% mora, djelotvorno upravljanje zaštićenim područjima, kao i vraćanje obilježja krajobrazu velike raznolikosti na najmanje 10% poljoprivrednog zemljišta.

U Strategiji se ponovno se potvrđuje odlučnost EU-a da bude uzor u svladavanju globalne krize bioraznolikosti. Komisija EK će nastojati mobilizirati sve instrumente vanjske politike i međunarodna partnerstva kako bi pridonijela izradi ambicioznog novog globalnog okvira UN-a za bioraznolikost na Konferenciji stranaka Konvencije o biološkoj raznolikosti 2021. godine.

#### **Status dokumenta:**

EK je 20. svibnja 2020. usvojila Strategiju, a već 28. svibnja predstavila je dokument na neformalnoj videokonferenciji članova RS za okoliš Vijeća EU-a i RS za međunarodna okolišna pitanja Vijeća EU-a (bioraznolikost). Pozvane su DČ da iznesu svoja stajališta i razmjene svoja mišljenja na predmetni dokument.

23. lipnja 2020. je održana i neformalna videokonferencija ministara okoliša na kojoj se raspravilo o ulozi i doprinosu Strategije u okviru oporavka od krize uzrokovane COVID-om-19.

Na sastanku RS za okoliš Vijeća EU-a 10. srpnja, te 2. i 3. rujna 2020. godine održane su rasprave o nacrtu zaključaka Vijeća „Bioraznolikost – potreba za žurnim djelovanjem“, pripremljenih temeljem Strategije EU-a za bioraznolikost do 2030. Predsjedništvo planira usvajanje zaključaka Vijeća o Strategiji u listopadu 2020. godine.

## **Stajalište RH:**

Pandemija COVID-a-19 upozorila nas je koliko je snažna poveznica između našeg zdravlja i zdravlja ekosustava. Znanstvene činjenice su i do sada jasno ukazivale da se uništavanjem prirode povećava rizik od pojave i širenja zaraznih bolesti<sup>1</sup>. U RH, kao i u svijetu, priroda je pod stalnim pritiskom antropogenih aktivnosti, a unatoč globalnim naporima za njeno očuvanje, negativni trendovi su i dalje prisutni te se ubrzavaju. Gubitak bioraznolikosti i pogoršanje stanja usluga ekosustava u EU-u povećavaju se u odnosu na polazne vrijednosti iz 2010. godine, što je potvrđeno u Europskom izvješću o okolišu<sup>2</sup>, dok su negativni trendovi potvrđeni i na globalnoj razini (IPBES izvješća iz 2019. godine<sup>3</sup>).

Nastavno na negativne trendove stanja prirode na nacionalnoj, globalnoj i razini EU-a, RH podržava neophodnu visoku razinu ambicije iskazanu u Strategiji.

Napominjemo da ovaj dokument treba gledati kao dokument čiji pristup obuhvaća cijelo društvo te da je izrazito zahtjevna implementacija moguća samo ako se primijeni međusektorski pristup u ostvarenju ciljeva, prije svega putem ugrađivanja u sektorske planske dokumente i operativne programe. Bivajući svjesni da je očuvana priroda preduvjet za opstanak i napredak društva, potrebno je ostvariti ravnotežu sa socio-ekonomskim aspektom.

Strategija pruža okvir političke aspiracije dok će se prava razina ambicije i obveza DČ utvrditi donošenjem dokumenata predviđenih Strategijom (zakonodavnih akata, smjernica, i dr.). Po usvajanju navedenog, RH će definirati nove nacionalne ciljeve koje će dodatno ugraditi i u novu Strategiju zaštite prirode, čija je izrada planirana na participativan način, uključivanjem svih relevantnih dionika. Također je potrebno da se specifični sektorski ciljevi na adekvatan način pravovremeno ugrade u sektorske dokumente.

RH podržava izdvajanje dodatnih sredstava EU-a za postizanje ciljeva koji doprinose implementaciji Strategije, te je potrebno osigurati da se novi prioriteti na adekvatan način ugrade u operativne programe za novo programsko razdoblje, koje uključuje kohezijsku politiku, zajedničku poljoprivrednu i zajedničku ribarstvu politiku uključujući i nacionalni plan reformi.

RH podržava usvajanje novog ambicioznog plana za bioraznolikost na globalnoj razini u sklopu 15. Konferencije stranaka Konvencije o biološkoj raznolikosti koja je odgođena za drugu polovicu 2021. godine.

***Okvirno stajalište RH prema ključnim ciljevima (key commitments) Strategije:***

**Koherentna mreža zaštićenih područja**

<sup>1</sup> [https://ipbes.net/sites/default/files/ipbes\\_7\\_10\\_add.1\\_en\\_1.pdf](https://ipbes.net/sites/default/files/ipbes_7_10_add.1_en_1.pdf)

<sup>2</sup> The European environment — state and outlook 2020 Knowledge for transition to a sustainable Europe

<sup>3</sup> IPBES Assessment Report on Land Degradation and Restoration (<https://ipbes.net/assessment-reports/ldr>)  
IPBES Global Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services (<https://ipbes.net/global-assessment>)

- 1. Zakonski zaštititi najmanje 30 % kopnenih i 30 % morskih područja u EU-u i integrirati ekološke koridore kao dio transeuropske mreže prirodnih područja.*
- 2. Strogo zaštititi najmanje trećinu zaštićenih područja EU-a, uključujući sve preostale primarne i sekundarne prašume.*
- 3. Djelotvorno upravljati svim zaštićenim područjima, jasno odrediti ciljeve i mjere za očuvanje te ih na odgovarajući način pratiti.*

RH podržava cilj zakonske zaštite najmanje 30 % kopnenih i 30 % morskih ekosustava u EU-u. RH trenutno ima pravno zaštićeno (u mreži Natura 2000 i kroz zaštićena područja u nacionalnim kategorijama zaštite) 37,96 % kopna i preko 9 %<sup>4</sup> mora pod nacionalnom jurisdikcijom. Uzimajući u obzir da RH u mreži Natura 2000 ima gotovo 38 % kopna, što je svrstava u sam vrh EU-a, kao i na ocjenu dostatnosti kopnenog dijela mreže, smatramo da na kopnu nije potrebna dodatna designacija Natura 2000 područja. Svjesni smo zahtjevnosti obaveza koje se ovakvim ciljevima preuzimaju, međutim, iako znanstveni pokazatelji govore da je 30 % zaštićenih područja minimum koji je potrebno zaštititi ukoliko dugoročno želimo osigurati očuvanje ekosustava, odnosno kvalitete života ljudi, moramo isto tako voditi računa o regionalnim posebnostima koje uključuju različito vrijedna staništa, te o koristi koju zaštita donosi, a ne samo o površini zaštićenog područja. Ovo u praksi znači da reprezentativna zaštićena područja, neovisno o njihovoj površini, mogu biti izrazito učinkovita i imati učinak na mnogo šire područje te stoga sama površina ne bi trebala biti jedini kriterij. Isto tako moramo voditi računa o opstojnosti i održivosti gospodarskih aktivnosti koje su izravno vezane uz dobro stanje prirodnih resursa i njihovo korištenje, a koje se odvijaju na ovim područjima. Napominjemo da se RH pridružila Međunarodnoj inicijativi<sup>5</sup> za zaštitu 30 % svjetskih oceana do 2030. godine, koja zagovara zaštitu morskih područja kroz mehanizam zaštićenih područja uključujući i druge učinkovite mjere očuvanja (OECM<sup>6</sup>). Smatramo da bi se mogao postići značajan napredak u identificiranju OECM-a, posebice njegova implementacija u morskim područjima.

Trenutno je u provedbi projekt kartiranja područja obalnog mora i područja epikontinentalnog pojasa kojim će se izraditi karta morskih staništa što će povećati dostupnost podataka o rasprostranjenosti vrsta i staništa. Sukladno dobivenim podacima i na temelju kriterija propisanih Uredbom o ekološkoj mreži napraviti će se dodatna procjena dostatnosti mreže Natura 2000 u moru pod nacionalnom jurisdikcijom, primarno s fokusom na područja izvan teritorijalnog mora. Dodatno, doprinos RH ovom cilju uvelike će se ostvariti putem osiguravanja učinkovitog upravljanja zaštićenim područjima i mrežom Natura 2000 i na kopnu i u moru. Za očekivati je da će uspostava učinkovitog i koherentnog sustava zaštićenih područja, uključujući i područja stroge zaštite, dovesti do poboljšanja stanja bioraznolikosti i usluga ekosustava u RH i EU.

<sup>4</sup> bez područja s posebnim režimom upravljanja u dijelu akvatorija Jabučke kotline ([https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2017\\_09\\_90\\_2120.html](https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2017_09_90_2120.html))

<sup>5</sup> <https://www.gov.uk/government/news/uk-creates-global-alliance-to-help-protect-the-worlds-ocean>

<sup>666</sup> *Other effective area-based conservation measures*  
<https://www.cbd.int/doc/c/9b1f/759a/dfcee171bd46b06cc91f6a0d/sbstta-22-l-02-en.pdf>

RH načelno podržava krajnji cilj uspostave 10 % strogo zaštićenih područja na onim dijelovima čija je važnost i uloga u očuvanju bioraznolikosti znanstveno neupitna. Moramo pritom biti svjesni da je potrebno vrijeme u ostvarenju zadanog cilja, zbog potrebe da se prethodno osiguraju potrebne analize, podloge i mehanizmi, uključujući financijske, koji bi pratili uspostavu ovakvih područja. U odnosu na strogo zaštićena područja, definirana kao područja u kojima nema ekstrakcije prirodnih resursa, znanstveno je dokazano da imaju vrlo važnu ulogu u očuvanju ekosustava, posebno u morskim staništima gdje su ključna za očuvanje ribljeg fonda. Analiza za RH pokazuje da zaštićena područja koja uključuju stroži mehanizam zaštite (kategorija nacionalni park i strogi rezervat) uključuju oko 1 % teritorija. RH će zajedno s DČ i EK raditi na definiranju kriterija za odabir područja za strogu zaštitu, te će nakon toga raditi na sustavnoj analizi kako i gdje je moguće osigurati dodatnu strogu zaštitu unutar RH. Smatramo da je prilikom definicije pojma stroge zaštite potrebno zadržati visoke kriterije te predlažemo da se pojam definira kao „no take/no management“ područja ili područja IUCN kategorija I i II ili, kao najmanje poželjna, ali prihvatljiva varijanta, „fully/highly protected areas“.

RH načelno podržava da cilj 10 % stroge zaštite obuhvati područja s najvišom bioraznolikošću, no smatramo da uz ova područja u 10% strogo zaštićenog prostora EU-a trebaju ući i područja država članica koja trenutno nemaju visoku bioraznolikost, ali imaju potencijal da je dostignu kroz „no management“ upravljačku odluku, uvažavajući specifičnosti pojedine DČ. Ovo je posebno važno u morskim ekosustavima, ali je relevantno i za kopnene ekosustave. Nadalje, na ovaj način zemlje članice EU-a mogu ravnomjernije podnijeti teret ovih zahtjevnih, ali nužnih ciljeva te obaveze stroge zaštite time neće teretiti samo zemlje s visokom bioraznolikošću, koje su u pravilu slabije razvijene zemlje EU-a, i koje trenutno većim udjelom nacionalnih površina doprinose zajedničkoj mreži EU-a Natura 2000.

RH podržava strogu zaštitu svih europskih prašuma, a po pitanju „old growth“ šuma iskazujemo rezervu dok se ne donese zajednička EU definicija.

### **Plan EU-a za obnovu prirode: obnavljanje ekosustava na kopnu i moru**

*Plan EU-a za obnovu prirode: ključni ciljevi do 2030. predloženi Strategijom*

- 1. Nakon procjene učinka, 2021. treba iznijeti prijedlog zakonski obvezujućih ciljeva EU-a za obnovu prirode. Do 2030. značajna područja degradiranih ekosustava i ekosustava bogatih ugljikom trebaju biti obnovljena, trendovi i stanje očuvanosti staništa i vrsta biti bez pogoršanja, a najmanje 30 % njih biti u povoljnom stanju očuvanosti ili barem pokazivati pozitivan trend.*
- 2. Umjesto da se smanjuje, broj oprašivača treba rasti.*
- 3. Upotreba i rizik od kemijskih pesticida trebaju se smanjiti za 50 %, kao i upotreba opasnijih pesticida.*
- 4. Barem 10 % poljoprivrednog zemljišta treba imati obilježja krajobraza velike raznolikosti.*
- 5. Na najmanje 25 % poljoprivrednog zemljišta treba se prakticirati ekološka poljoprivreda, a primjena agroekoloških praksi znatno povećati.*



6. U EU-u treba posaditi tri milijarde novih stabala uz poštovanje svih ekoloških načela.
7. Treba postići znatan napredak u sanaciji zagađenih tala.
8. Najmanje 25 000 km rijeka ponovno treba biti slobodnog toka.
9. Broj vrsta na crvenom popisu koje ugrožavaju invazivne strane vrste treba smanjiti za 50 %.
10. Gubitak hranjivih tvari iz gnojiva treba smanjiti za 50 %, što će dovesti do smanjenja upotrebe gnojiva za barem 20 %.
11. Gradovi s najmanje 20 000 stanovnika trebaju imati ambiciozne planove za ozelenjivanje gradova.
12. Na osjetljivim površinama kao što su zelene gradske površine EU-a neće se koristiti kemijski pesticidi.
13. Negativan utjecaj ribolovnih i eksploatacijskih aktivnosti na osjetljive vrste i staništa, uključujući morsko dno, treba znatno smanjiti da bi se postiglo dobro stanje okoliša.
14. Usputni ulov treba izbjeći ili smanjiti na razinu koja omogućuje oporavak i očuvanje vrsta.

RH načelno podržava uspostavu pravnog obvezujućih ciljeva za obnovu prirode dok će se daljnji rad definirati nakon objave zakonodavnog prijedloga EK-a u 2021. godini. Za RH ističemo važnost obnove slatkovodnih ekosustava (rijeka i manjih vodotoka), što dodatno doprinosi novom cilju EU-a vraćanja prirodnih funkcija slatkovodnih ekosustava i obnovi najmanje 25 000 km rijeka slobodnog toka u EU-u. Time se dodatno ojačava element povezanosti (*connectivity*) unutar ekološke mreže. Napominjemo da je u RH povezanost integrirana u ekološku mrežu Natura 2000, dok na riječnim ekosustavima treba raditi na poboljšavanju povezanosti.

RH podržava cilj da najmanje 30 % vrsta i stanišnih tipova ostvaruje povoljan status očuvanosti ili barem pokazuje pozitivan trend. U 2019. godini RH je po prvi put izvijestila temeljem članka 17. Direktive o staništima i članka 12. Direktive o pticama, čime smo utvrdili početno stanje (*baseline*<sup>7</sup>). Također, indeks populacije čestih vrsta ptica na poljoprivrednim staništima, jedan od zajedničkih poljoprivredno-okolišnih pokazatelja Programa ruralnog razvoja RH za razdoblje 2014. – 2020., u RH se prati od 2017. godine. RH će raditi s EK i DČ na definiranju kriterija te koristeći podatke iz izvještaja utvrditi u idućem razdoblju prijedlog vrsta i stanišnih tipova kojima će doprinijeti ovom cilju.

Nastavno na važnost oprašivača, primarno u osiguravanju sigurnosti hrane, RH podržava cilj koji se odnosi na zaustavljanje trenda opadanja oprašivača. RH će na odgovarajući način primijeniti mjere iz inicijative EU-a za oprašivače, sukladno najavljenom pregledu i mogućoj reviziji ovog dokumenta, a uzimajući u obzir da je izvješće Europskog revizorskog suda<sup>8</sup> pokazalo da dosadašnje mjere nisu dale rezultate.

RH načelno podržava poljoprivredne ciljeve koji se odnose na smanjenje upotrebe i rizika od kemijskih pesticida, kao i upotrebe opasnijih pesticida i smanjenje uporabe gnojiva.

<sup>7</sup> <http://cdr.eionet.europa.eu/hr/eu/art17/envxvqp1g>; <https://cdr.eionet.europa.eu/hr/eu/art12/envxbckow/>

<sup>8</sup> European Court of Auditors' publication - Special Report No 15/2020: "Protection of wild pollinators in the EU – Commission initiatives have not borne fruit <https://www.eca.europa.eu/en/Pages/NewsItem.aspx?id=13925>

Pozdravljamo namjeru povećanja udjela poljoprivrednih površina pod ekološkom proizvodnjom, kao i poljoprivrednih površina pod obilježjima krajobraza velike raznolikosti. Postizanjem ovih ciljeva će se između ostalog stvoriti preduvjeti za očuvanje i oporavak oprašivača bez kojih nema niti poljoprivredne proizvodnje. Prilikom dodatnog definiranja pojedinih ciljeva, poput obuhvata obilježja krajobraza velike raznolikosti, trebalo bi uzeti u obzir karakteristike i stanje u pojedinoj državi članici. S druge strane, dostupni podaci jasno ukazuju kako neke poljoprivredne prakse značajno utječu na bioraznolikost, te je potrebno hitno djelovanje u smislu odabira onih praksi koje će doprinijeti kako bioraznolikosti, tako i zaštiti resursa, te zdravlja ljudi i životinja.

Napominjemo da treba uzeti u obzir i sinergijski doprinos između predloženih ciljeva u njihovom ostvarivanju. Tako, na primjer, većina poljoprivredno-okolišnih mjera, koje se sad provode, kao jedan od zahtjeva propisuju zabranu uporabe pesticida, te se poticanjem korištenja navedenih mjera direktno doprinosi smanjenju uporabe pesticida. Jednako tako, povećanjem udjela ekološke poljoprivrede smanjuje se korištenje pesticida, ali i antibiotika i gnojiva, čime se smanjuje negativni utjecaj poljoprivrede na prirodu i okoliš. Neke od postojećih mjera već pokazuju znatan uspjeh RH u cilju očuvanja genetske raznolikosti, kao što je poticanje uzgoja tradicionalnih pasmina.

RH podržava ciljeve koji se odnose na smanjenje gubitka zemljišta i obnovu ekosustava tla (uključujući zalaganje za zaštitu plodnosti tla, smanjenje erozije i povećanje količine organskih tvari u tlu, uvođenje održivog gospodarenja tlom te postizanja značajnog napretka u sanaciji onečišćenih tala), koji daju značajan doprinos i održivoj poljoprivrednoj politici te politikama očuvanja zdravlja. RH daljnji rad planira nakon usvajanja i objave prijedloga EK-a.

RH načelno podržava ciljeve kojima se dodatno doprinosi i šumarskoj i klimatskoj politici. Napominjemo da se u RH od 2018. godine propisuju zajednički planski dokumenti u sektoru šumarstva i zaštite prirode kojima se ostvaruju zajednički ciljevi gospodarenja šumama i upravljanja područjima Natura 2000, provodeći tako sveobuhvatan sektorski pristup politikama.

S obzirom na široku rasprostranjenost staništa iz dodatka I i vrsta iz dodatka II i IV Direktive o staništima, sadnju stabala (*tree planting*) u RH treba ograničiti na gradska i prigradska područja. Samim time ostvaruje se doprinos cilju ozelenjivanja gradova, te je potrebno sa sektorom graditeljstva i prostornog planiranja pronaći najbolja rješenja putem Programa razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima za razdoblje od 2021. do 2030. godine koji ujedno doprinose boljoj kvaliteti života, zdravlju i očuvanju bioraznolikosti. RH podržava da se kemijski pesticidi ne koriste u osjetljivim područjima poput gradova.

RH načelno podržava izmjene regulatornog okvira EU-a o bioenergiji u skladu s povećanom ambicijom Europskog zelenog plana, doprinoseći ostvarenju klimatskih ciljeva kao i zaustavljanju promjene uporabe zemljišta kao glavnog globalnog pritiska na bioraznolikost.

RH načelno podržava radnje koje za cilj imaju uspostavu dobrog stanja okoliša morskih

ekosustava smanjenjem negativnih utjecaja na osjetljive vrste i staništa. Međutim, smatramo da takvim radnjama trebaju prethoditi kvalitetne analize socio-ekonomskog aspekta, te adekvatni financijski mehanizmi koji bi eliminirali negativan utjecaj na postojeće gospodarske aktivnosti. Svjesni ugroženosti ribljeg fonda, RH već provodi odgovorno upravljanje živim morskim resursima, te je, u suradnji s ostalim državama članicama jadranskog bazena, pokretač pozitivnih promjena na razini Jadrana. Smatramo kako je potrebno zadržati zadani smjer. Također, potrebno je nastaviti aktivno raditi na smanjenju negativnog utjecaja ribolova na morski okoliš. Svjesni smo da je korištenje selektivnije ribolovne opreme i alata, uz izbjegavanje i smanjenje slučajnog ulova, poželjna praksa, te nastojanja RH upravo vode u tom smjeru. Isto tako, poučeni iskustvom, svjesni smo važnosti korištenja rezultata sistematičnih istraživanja, analiza, tehničkih podloga, ocjene socio-ekonomskoga učinka, kao i odgovarajuće financijske podrške, bez kojih implementacija postaje upitna. Od izuzetne je važnosti aktivno raditi na povećanju svijesti ribara o zaštiti i obnovi morske bioraznolikosti, jer je njihovo razumijevanje i prihvaćanje ključno za održivost mjera zaštite.

EK će do 2021. godine predložiti i novi akcijski plan za očuvanje ribolovnih resursa i zaštitu morskih ekosustava koji će među ostalim razmotriti kako pomiriti uporabu pridnenog ribolovnog alata, koji najviše oštećuje morsko dno, s ciljevima bioraznolikosti. U RH je potrebno nastaviti suradnju na analizama i procjeni mogućih štetnih učinaka pridnenih alata na morskim područjima Natura 2000, prvenstveno putem provođenja postupka ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu za Planove upravljanja iz sektora ribarstva (primjerice planove upravljanja ribolovnim alatima).

Za RH ističemo važnost obnove i zaštite posebno vrijednih morskih staništa koja doprinose očuvanju bioraznolikosti te su potpora održivim ribljim stokovima. Njihova uspostava se planira putem implementacije već navedenog cilja za strogo zaštićena područja, a ista mogu uključiti važna mrijestilišta i rastilišta. Stoga je potrebno intenzivirati rad na identifikaciji ovakvih područja kako bi zaštita bila ispravno usmjerena i imala maksimalni učinak. Poznato je da su dugoročne/trajne no-take zone najučinkovitiji alat za oporavak svih komponenti bioraznolikosti u moru uključujući komercijalno važni riblji fond, te u tom smislu vrijedi podsjetiti na područje Jabučke kotline, čija se zaštita učinkovito provodi uz aktivnu podršku i zalaganje samih ribara. Istraživanja stanja priobalnih ribljih zajednica na području pojedinih nacionalnih parkova pokazala su da je bogatstvo vrsta u zaštićenim područjima veće u odnosu na područja u kojima se riba gospodarski iskorištava, dok su brojnost i biomasa značajno veći kao i prosječna dužina prevladavajućih vrsta te udio velikih, odraslih jedinki.

Upravljanjem na temelju ekosustavnog pristupa mogu se smanjiti negativni utjecaji različitih pomorskih sektora i djelatnosti, no tome svakako trebaju prethoditi procjene stanja resursa koje uključuju i ostale komponentne ekosustava. U izradu budućih nacionalnih prostornih planova morskog područja (epikontinentalni pojas i ZERP), koje države članice moraju izraditi do 2021. godine<sup>9</sup>, trebaju se uključiti svi relevantni sektori te je potrebno s okolišnog aspekta sagledati sve njihove interakcije prilikom namjene i načina korištenja morskog

<sup>9</sup> Direktiva 2014/89/EU Europskog parlamenta i vijeća od 23. srpnja 2014. o uspostavi okvira za prostorno planiranje morskog područja

područja.

RH načelno podržava rad na provedbi Uredbe o invazivnim stranim vrstama, kontrolu nastanjenih i prevenciju budućih unosa invazivnih stranih vrsta. Vezano uz indikator smanjenja broja vrsta na Crvenom popisu kojima prijete invazivne strane vrste za 50%, RH očekuje suradnju s EK-om i ostalim DČ na definiranju kriterija i metodologije ocjene stanja.

**Sporna/otvorena pitanja za RH: /**

**Stajališta DČ, EK i Predsjedništva EU:**

EK smatra Strategiju najснаžnijom strategijom bioraznolikosti (globalno, a i od dosadašnjih strategija EU-a), vjerujući kako postavlja jasne ciljeve te sadrži mehanizme za provedbu, kao i za praćenje napretka.

DČ podržavaju donošenje Strategije kao jedne od glavnih inicijativa Europskog zelenog plana te ističu važnost njezinog pravovremenog donošenja u kontekstu donošenja Plana oporavka EU-a i njene važnosti u sprječavanju i stvaranju otpornosti na eventualne buduće epidemije uzrokovane zoonozama. Većina DČ podržava planirane aktivnosti i ciljeve kako bi se zaustavio gubitak bioraznolikosti i obnovili ekosustavi.

**Sporna/otvorena pitanja za DČ, EK i Predsjedništvo EU: /**

**Stav RH o spornim/otvorenim pitanjima DČ, EK i Predsjedništva EU: /**

**Postojeće zakonodavstvo RH i potreba njegove izmjene slijedom usvajanja dokumenta:**

Strategija ne uvjetuje direktnu izmjenu postojećeg zakonodavstva RH, ali će novi zakonodavni prijedlog predviđen Strategijom (Plan obnove prirode EU-a čije je donošenje planirano za 2021. godinu) uvjetovati isto.

**Utjecaj provedbe dokumenta na proračun RH:**

Donošenjem Strategije neće biti izravnog utjecaja na proračun, ali će tijekom razrade pojedinih strateških mjera biti potrebna znatna proračunska sredstva



Bruxelles, 20.5.2020.  
COM(2020) 380 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,  
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

**Strategija EU-a za bioraznolikost do 2030.**

**Vraćanje prirode u naše živote**

## 1. BIORAZNOLIKOST – POTREBA ZA HITNIM DJELOVANJEM

Od tropskih prašuma do parkova i vrtova, od plavetnog kita do mikroskopskih gljivica, bioraznolikost obuhvaća svu raznovrsnost života na Zemlji. I mi ljudi dio smo te mreže života i potpuno o njoj ovisimo: ona nam je izvor hrane, pročišćava vodu koju pijemo i stvara zrak koji udišemo. Osim što nam je važna za naše duševno i tjelesno zdravlje, priroda omogućuje našem društvu da se nosi s globalnim promjenama, prijetnjama zdravlju i katastrofama. **Bez prirode ne možemo.**

Samo društvo koje prirodi ostavlja prostor koji joj je potreban može biti zdravo i otporno. Zbog nedavnog izbijanja pandemije bolesti COVID-19 potreba za zaštitom i obnovom prirode postala je još hitnija i još smo bolje shvatili koliko je naše zdravlje povezano sa zdravljem ekosustava. Zbog nje je došla do izražaja i potreba za održivim lancima opskrbe i obrascima potrošnje koji ne opterećuju naš planet više nego što on može podnijeti. Vidjeli smo da uništavanje prirode povećava i rizik od pojave i širenja zaraznih bolesti<sup>1</sup>. Zaštita i obnova bioraznolikosti i ekosustava koji dobro funkcioniraju stoga su ključni za **jačanje naše otpornosti i sprečavanje izbijanja i širenja budućih bolesti.**

**Ulaganje u zaštitu i obnovu prirode bit će važno i za gospodarski oporavak Europe od krize uzrokovane pandemijom.** Pri ponovnom pokretanju gospodarstva najvažnije je izbjeći povratak na staro i osloboditi se loših navika. Europski zeleni plan – strategija rasta EU-a – bit će putokaz za oporavak i izgradnju gospodarstva koje služi ljudima i društvu, a prirodi vraća više nego što od nje uzima. **Zaštita bioraznolikosti itekako je važna i s poslovnog aspekta.** Industrija i poduzeća oslanjaju se na gene, vrste i usluge ekosustava za proizvodnju, prije svega lijekova. Više od polovine svjetskog BDP-a ovisi o prirodi i njezinim uslugama, a o njoj uvelike ovise i tri najveća gospodarska sektora – građevinski, poljoprivredni i prehrambeni<sup>2</sup>.

Očuvanje bioraznolikosti ima potencijalne izravne gospodarske koristi za mnoge gospodarske sektore. Primjerice, očuvanje morskih stokova moglo bi povećati godišnju dobit industrije morskih plodova za više od 49 milijardi EUR, a zaštita obalnih močvarnih područja osiguranjima bi mogla uštedjeti oko 50 milijardi EUR godišnje jer bi se smanjila šteta od poplava<sup>3</sup>. Procjenjuje se da je ukupan omjer koristi i troškova djelotvornog globalnog programa očuvanja preostale divlje prirode diljem svijeta najmanje 100 prema 1<sup>4</sup>. **Ulaganje u prirodni kapital**, što uključuje i obnovu staništa bogatih ugljikom i poljoprivredu povoljnu za klimu, jedna je od pet najvažnijih politika za fiskalni oporavak koje imaju multiplikacijski učinak u gospodarstvu i povoljan učinak

---

<sup>1</sup> Međuvladina znanstveno-politička platforma za bioraznolikosti i usluge ekosustava (IPBES) (2019.), [Sažetak za oblikovatelje politika globalnog izvješća o procjeni biološke raznolikosti i usluga ekosustava Međuvladine znanstveno-političke platforme za biološku raznolikost i usluge ekosustava](#), str. 12.–13., A.2.

<sup>2</sup> Svjetski gospodarski forum (2020.), [Nature Risk Rising: Why the Crisis Engulfing Nature Matters for Business and the Economy](#) (Povećanje rizika za prirodu: Zašto kriza koja je snažila prirodu utječe na poslovanje i gospodarstvo).

<sup>3</sup> Barbier et al. (2018.), [How to pay for saving biodiversity](#) (Kako platiti za očuvanje bioraznolikosti).

<sup>4</sup> Balmford et al. (2002.) [Economic reasons for conserving wild nature](#) (Gospodarski razlozi za očuvanje divlje prirode).

na klimu<sup>5</sup>. Bit će vrlo važno da EU iskoristi taj potencijal kako bi zajamčio prosperitet, održivost i otpornost na putu oporavka.

Bioraznolikost je ključna i za **sigurnost opskrbe hranom u EU-u i svijetu**. Gubitak bioraznolikosti prijetnja je našim prehrambenim sustavima<sup>6</sup> i ugrožava sigurnost opskrbe hranom i našu prehranu. Osim toga, bioraznolikost je osnova zdrave prehrane bogate hranjivim tvarima, poboljšava životne uvjete na selu i povećava produktivnost u poljoprivredi<sup>7</sup>. Primjerice, više od 75 % prehrambenih kultura na svijetu oprašuju životinje<sup>8</sup>.

Unatoč tome što je riječ o moralnom, gospodarskom i okolišnom imperativu, **priroda je u krizi**. Pet glavnih izravnih uzroka gubitka bioraznolikosti<sup>9</sup> – promjene u korištenju zemljišta i mora, prekomjerno iskorištavanje resursa, klimatske promjene, onečišćenje i invazivne strane vrste – dovode do brzog nestajanja prirode. Tu promjenu vidimo svuda oko nas: na zelenim površinama uzdižu se betonski blokovi, divljina nestaje pred našim očima, a pred izumiranjem je više vrsta nego ikada prije u povijesti čovječanstva. Samo u zadnjih 40 godina svjetska populacija divljih vrsta zbog ljudskih se aktivnosti smanjila za čak 60 %<sup>10</sup>, a gotovo tri četvrtine Zemljine površine promijenjeno je<sup>11</sup> pa za prirodu ima sve manje i manje mjesta na planetu.

Kriza bioraznolikosti nerazdvojivo je povezana s klimatskom krizom. Klimatske promjene ubrzavaju uništavanje prirodnog svijeta uslijed suša, poplava i šumskih požara, a gubitak i neodrživo iskorištavanje prirode glavni su pokretači klimatskih promjena. No baš kao što su povezane krize, povezana su i rješenja za izlazak iz tih kriza. **Priroda nam je najjači saveznik u borbi protiv klimatskih promjena**<sup>12</sup>. Ona regulira klimu, a prirodna rješenja<sup>13</sup>, kao što su zaštita i obnova močvara, cretova i obalnih ekosustava ili održivo gospodarenje morskim područjima, šumama, travnjacima i poljoprivrednim površinama, bit će ključna za smanjenje štetnih emisija i prilagodbu klimatskim promjenama, dok će nam sadnja stabala i korištenje zelene infrastrukture pomoći da rashladimo gradska područja i ublažimo posljedice prirodnih katastrofa.

Gubitak bioraznolikosti i kolaps ekosustava među najvećim su opasnostima za čovječanstvo u sljedećih deset godina<sup>14</sup>. Prijetnja su i temeljima našega gospodarstva, a

---

<sup>5</sup> Hepburn et al. (2020.) [Will COVID-19 fiscal recovery packages accelerate or retard progress on climate change?](#) (Hoće li paketi za fiskalni oporavak od pandemije bolesti COVID-19 ubrzati ili usporiti napredak u području klimatskih promjena?), radni dokument, Smith School, 20-02.

<sup>6</sup> Svjetski gospodarski forum (2020.), [The Global Risks Report 2020](#) (Izvešće o globalnim rizicima za 2020.).

<sup>7</sup> Organizacija za hranu i poljoprivredu (2019.), [State of the World's Biodiversity for Food and Agriculture](#) (Stanje bioraznolikosti u svijetu za hranu i poljoprivredu).

<sup>8</sup> IPBES (2019.), [Sažetak za oblikovatelje politika](#), str. 3., A1.

<sup>9</sup> IPBES (2019.), [Sažetak za oblikovatelje politika](#), str. 17.–19., B.10–B.14; Europska agencija za okoliš (2019.), [Europsko izvješće o okolišu – stanje i izgledi, 2020.](#)

<sup>10</sup> Svjetski fond za prirodu (2018.), [Living Planet Report – 2018: Aiming Higher](#) (Izveštaj o stanju planeta za 2018.: Viši ciljevi).

<sup>11</sup> IPBES (2019.), [Sažetak za oblikovatelje politika](#), str. 4., A4.

<sup>12</sup> Idem.

<sup>13</sup> <https://ec.europa.eu/research/environment/index.cfm?pg=nbs>.

<sup>14</sup> Svjetski gospodarski forum (2020.), [The Global Risks Report 2020](#) (Izvešće o globalnim rizicima za 2020.).

**cijena nedjelovanja** visoka je i s vremenom bi mogla biti još viša<sup>15</sup>. Prema procjenama svijet je od 1997. do 2011. izgubio 3,5–18,5 bilijuna EUR godišnje u uslugama ekosustava zbog promjena izazvanih prekrivanjem tla i 5,5–10,5 bilijuna EUR godišnje zbog degradacije zemljišta. Konkretno, gubitak bioraznolikosti dovodi do smanjenja prinosa usjeva i ulova ribe, veće gospodarske štete od poplava i drugih katastrofa te gubitka potencijalnih novih izvora lijekova<sup>16</sup>.

EU je spreman ambiciozno pristupiti obnovi bioraznolikosti, voditi svijet svojim primjerom i djelovanjem te pomoći da se na 15. Konferenciji stranaka Konvencije o biološkoj raznolikosti dogovori i donese revolucionarni globalni okvir za razdoblje nakon 2020. To bi se trebalo temeljiti na glavnoj ambiciji da do 2050. **svi svjetski ekosustavi budu obnovljeni, otporni i primjereno zaštićeni**. Svijet bi se trebao obvezati na načelo neto dobiti i vraćati prirodi više nego što uzima. Ne bi smio dopuštati da vrste izumiru zbog ljudskog djelovanja, barem kad je to moguće izbjeći.

U ovoj se strategiji opisuje kako Europa može pomoći da se to ostvari. Velik korak u okviru ove strategije bit će postići da **do 2030. bioraznolikost Europe bude na putu oporavka**, od čega će korist imati ljudi, naš planet, klima i naše gospodarstvo, u skladu s Programom Ujedinjenih Naroda za održivi razvoj do 2030. i ciljevima iz Pariškog sporazuma o klimatskim promjenama.

U strategiji se govori o pet glavnih uzroka gubitka bioraznolikosti, iznosi poboljšani okvir upravljanja da se ispune preostale praznine, jamči potpuna provedba propisa EU-a i povezuju sva trenutačna nastojanja. Ova je strategija poduzetna te potiče pozitivan duh i djelovanje. U njoj se vodi računa o tome da za **zaštitu i obnovu prirode neće biti dovoljno samo donošenje propisa**. Bit će potreban angažman građana, poduzeća, socijalnih partnera te istraživačke i znanstvene zajednice, kao i snažna partnerstva na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i europskoj razini. Ova je strategija u skladu s ambicijama i obvezama iz političkih smjernica predsjednice Komisije Ursule von der Leyen i europskog zelenog plana.

Donesena u jeku pandemije bolesti COVID-19, ona će biti okosnica plana oporavka EU-a. Imat će ključnu ulogu u sprečavanju budućih pojava zoonoza i jačanju otpornosti na njih te pružanju poslovnih i investicijskih prilika radi obnove gospodarstva EU-a.

Komisija će nove zakonodavne inicijative i prijedloge poduprijeti instrumentima za bolju regulativu. Procjene učinka, koje se temelje na javnim savjetovanjima i utvrđivanju učinaka na okoliš te društvenih i gospodarskih učinaka, doprinosit će tome da sve inicijative svoje ciljeve postignu na najdjelotvorniji i najjednostavniji način, u skladu sa zelenom prisegom „ne nanositi štetu”.

---

<sup>15</sup> Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD) (2019.), [\*Biodiversity: Finance and the Economic and Business Case for Action\*](#) (Bioraznolikost: Financije te gospodarski i poslovni aspekt djelovanja).

<sup>16</sup> Idem.



## 2. ZAŠTITA I OBNOVA PRIRODE U EUROPSKOJ UNIJI

EU već ima pravne okvire, strategije i akcijske planove za zaštitu prirode i obnovu staništa i vrsta. No zaštita je dosad bila nepotpuna, obnova slaba, a provedba i primjena propisa nedostatne<sup>17</sup>.

Kako bi se bioraznolikost do 2030. počela oporavljati, moramo pojačati zaštitu i obnovu prirode. U tu svrhu trebalo bi poboljšati i **proširiti našu mrežu zaštićenih područja** i pripremiti ambiciozan **plan EU-a za obnovu prirode**.

### 2.1. Koherentna mreža zaštićenih područja

Stanje bioraznolikosti bolje je u zaštićenim područjima. Međutim, postojeća mreža zakonski zaštićenih područja, uključujući ona pod strogom zaštitom, nije dovoljno široka da je očuva. Znanstveno je dokazano da ciljevi iz Konvencije o biološkoj raznolikosti nisu dovoljni za primjerenu zaštitu i obnovu prirode<sup>18</sup>. Potrebno je djelovati na globalnoj razini, a i sam EU mora učiniti više za prirodu i izgradnju zaista **koherentne transeuropske mreže prirodnih područja**.

Proširenje zaštićenih područja i gospodarski je imperativ. U studijama morskih sustava procjenjuje se da bi svaki euro uložen u zaštićena morska područja generirao najmanje 3 eura<sup>19</sup>. Isto tako, provjera primjerenosti direktiva o prirodi<sup>20</sup> pokazala je da se korist od mreže Natura 2000 procjenjuje na 200 do 300 milijardi EUR godišnje. Očekuje se da će potreba za ulaganjem u tu mrežu pridonijeti otvaranju čak 500 000 novih radnih mjesta<sup>21</sup>.

Za dobrobit našeg okoliša i gospodarstva te za brži oporavak EU-a od krize izazvane bolešću COVID-19 potrebno je zaštititi više prirode. Stoga bi **u EU-u trebalo zaštititi barem 30 % kopnenih i 30 % morskih područja**. To je barem 4 % više kopna i 19 % više mora nego danas<sup>22</sup>. Taj je cilj u potpunosti u skladu s prijedlozima<sup>23</sup> za budući globalni okvir za bioraznolikost nakon 2020. (vidjeti odjeljak 4.).

Unutar tog okvira posebnu pozornost treba posvetiti područjima s vrlo velikom vrijednošću bioraznolikosti ili potencijalom za bioraznolikost. Ta su područja, naime, najosjetljivija na klimatske promjene i trebalo bi ih posebno strogo zaštititi<sup>24</sup>. Danas je

<sup>17</sup> [Petogodišnji pregled provedbe strategije EU-a o biološkoj raznolikosti do 2020.](#) (COM(2015) 478 i SWD(2015) 187); [Provjera primjerenosti zakonodavstva EU-a o prirodi \(direktiva o pticama i staništima\)](#) (SWD(2016) 472); [Provjera primjerenosti zakonodavstva EU-a o prirodi](#) (SWD(2019) 439).

<sup>18</sup> Prema globalnim [ciljevima za biološku raznolikost iz Aichija](#) zaštićena područja trebaju pokrivati 17 % kopna i 10 % mora, no prema znanstvenim studijama riječ je o 30 % do 70 %. Vidjeti npr. [IPBES 2019.](#)

<sup>19</sup> Brander et al. (2015.), [The benefits to people of expanding Marine Protected Areas](#) (Pogodnosti proširivanja zaštićenih morskih područja za ljude).

<sup>20</sup> [Provjera primjerenosti zakonodavstva EU-a o prirodi](#) (SWD(2016) 472).

<sup>21</sup> Akcijski okviri mjera rangiranih prema prioritetu država članica, 2020.; Mutafoglu et al. (2017.), [Natura 2000 and Jobs: Scoping Study](#) (Natura 2000 i radna mjesta: preliminarna studija).

<sup>22</sup> Najnoviji statistički podaci za EU-27 ([europska baza podataka o nacionalno proglašenim zaštićenim područjima](#)) iz 2019. i [skup podataka za Natura 2000 „kraj 2018.”](#). Danas je već zaštićeno 26 % kopnenih područja EU-a, i to 18 % u okviru mreže Natura 2000 i 8 % u okviru nacionalnih programa, a zaštićeno je i 11 % morskih područja, i to 8 % u okviru mreže Natura 2000 i 3 % u okviru dodatnih nacionalnih programa. Napomena: projekti vjetroelektrana na moru bit će mogući ako su u skladu s odgovarajućim propisima za zaštitu okoliša i prirode.

<sup>23</sup> Preliminarni nacrt globalnog okvira za bioraznolikost nakon 2020. (CBD/WG2020/2/3), dostupno na: <https://www.cbd.int/conferences/post2020/wg2020-02/documents>.

<sup>24</sup> Svrha stroge zaštite nije nužno potpuno onemogućiti pristup ljudima, nego osigurati neometan tijek prirodnih procesa radi poštovanja ekoloških zahtjeva tog područja.

samo 3 % kopnenih i manje od 1 % morskih područja u EU-u strogo zaštićeno. Moramo uložiti više truda u njihovu zaštitu: najmanje trećinu zaštićenih područja, odnosno **10 % kopnenih i 10 % morskih područja EU-a, trebalo bi strogo zaštititi**. To je u skladu i s predloženim globalnim ambicijama.

U okviru takve stroge zaštite bit će najvažnije definirati, mapirati, pratiti i **strogo zaštititi sve preostale prašume i stare šume EU-a**<sup>25</sup>. Bit će važno zalagati se za to i na globalnoj razini i pobrinuti se da mjere EU-a ne dovode do krčenja šuma u drugim dijelovima svijeta. Prašume i stare šume najbogatiji su šumski ekosustavi koji uklanjaju ugljik iz atmosfere i u kojima se nalaze znatne zalihe ugljika. Trebalo bi strogo zaštititi i velike površine drugih ekosustava bogatih ugljikom, poput cretova, livada, močvara, mangrova i morskih livada, uzimajući pritom u obzir predviđene promjene u vegetacijskim zonama.

Za proglašavanje dodatnih zaštićenih i strogo zaštićenih područja bit će odgovorne države članice<sup>26</sup>. Ta bi se područja trebala ili uključiti u mrežu Natura 2000 ili obuhvatiti nacionalnim programima zaštite. Za sva zaštićena područja morat će se jasno definirati ciljevi i mjere očuvanja. Komisija će, u suradnji s državama članicama i Europskom agencijom za okoliš, 2020. odrediti kriterije i smjernice za utvrđivanje i proglašavanje zaštićenima dodatnih područja, kao i za definiranje stroge zaštite i odgovarajuće planiranje upravljanja. Pritom će navesti kako druge djelotvorne mjere za očuvanje pojedinih područja i ekologizacija gradskih područja mogu doprinijeti postizanju tih ciljeva.

Ciljevi se odnose na cijelu Uniju, a mogu se raščlaniti prema biogeografskim regijama i morskim bazenima EU-a ili na lokalnijoj razini. **Svaka država članica morat će dati svoj doprinos** na temelju objektivnih ekoloških kriterija, pri čemu treba uzeti u obzir da je bioraznolikost u svakoj od njih različite kvantitete i kvalitete. Posebna će se pozornost posvetiti zaštiti tropskih i suptropskih morskih i kopnenih ekosustava u najudaljenijim europskim regijama zbog iznimno velike vrijednosti bioraznolikosti.

Osim toga, za uspostavu zaista koherentne i otporne transeuropske mreže prirodnih područja morat će se uspostaviti **ekološki koridori** radi sprečavanja genetske izolacije, omogućivanja migracije vrsta te održavanja i poboljšavanja zdravlja ekosustava. U tom kontekstu trebalo bi promicati i podupirati ulaganja u zelenu i plavu infrastrukturu<sup>27</sup> i prekograničnu suradnju među državama članicama, među ostalim putem Europske teritorijalne suradnje.

Komisija će nastojati s državama članicama dogovoriti kriterije i smjernice za proglašenje dodatnih zaštićenih područja do kraja 2021. Države članice zatim će trebati do kraja 2023. pokazati znatan napredak u zakonskom određivanju novih zaštićenih područja i integraciji ekoloških koridora. Na temelju toga će Komisija do 2024. ocijeniti je li EU na dobrom putu da ostvari svoje ciljeve za 2030. ili su potrebne strože mjere, među ostalim i zakonodavstvo EU-a.

<sup>25</sup> <https://www.cbd.int/forest/definitions.shtml>

<sup>26</sup> Dodatna zaštićena područja u okviru mreže Natura 2000 proglašavat će se uz potporu iz fondova EU-a te će se, prema potrebi, osiguravati primjena.

<sup>27</sup> [\*Guidance on a strategic framework for further supporting the deployment of EU-level green and blue infrastructure\*](#) (Smjernice o strateškom okviru za daljnju potporu uvođenju zelene i plave infrastrukture na razini EU-a) (SWD(2019) 193).

Naposljetku, u **prekomorskim zemljama i područjima EU-a** ima važnih žarišta bioraznolikosti koja nisu obuhvaćena pravilima EU-a o zaštiti okoliša. Komisija potiče relevantne države članice da razmotre promicanje jednakih ili jednakovrijednih pravila u tim zemljama i područjima.

### **Zaštita prirode: ključne obveze do 2030.**

1. Zakonski zaštititi najmanje 30 % kopnenih i 30 % morskih područja EU-a i integrirati ekološke koridore kao dio istinske transeuropske mreže prirodnih područja.
2. Strogo zaštititi najmanje trećinu zaštićenih područja EU-a, uključujući sve preostale prašume i stare šume.
3. Djelotvorno upravljati svim zaštićenim područjima, jasno odrediti ciljeve i mjere za očuvanje te ih na odgovarajući način pratiti.

### **2.2. Plan EU-a za obnovu prirode: obnavljanje ekosustava na kopnu i moru**

Da bi se priroda vratila u naše živote, nije je dovoljno samo zaštititi. Kako bi se gubitak bioraznolikosti preokrenuo u porast, svijet se mora više angažirati u obnovi prirode. S **novim planom EU-a za obnovu prirode** Europa će u tome imati vodeću ulogu.

Primjenom tog plana postojeća i nova zaštićena područja postat će zdravija, a prirodni krajobraz i ekosustavi ponovno će biti raznoliki i otporni. Tako će se smanjiti pritisak na staništa i vrste, a svako iskorištavanje ekosustava biti održivo. Važno je i podržavati oporavak prirode, ograničiti prekrivanje tla i nekontrolirano širenje urbanih područja te smanjivati onečišćenje i suzbijati invazivne strane vrste. Plan će dovesti do otvaranja radnih mjesta, povezati gospodarski rast i napredovanje prirode te pridonijeti dugoročnoj produktivnosti i vrijednosti našeg prirodnog kapitala.

#### *2.2.1. Jačanje pravnog okvira EU-a za obnovu prirode*

U postojećem zakonodavstvu EU-a već je djelomično propisano da su države članice dužne raditi na obnovi prirode<sup>28</sup>. Međutim, **znatni nedostaci u provedbi i regulativi otežavaju napredak**. Na primjer, države članice nisu obvezne imati planove za obnovu bioraznolikosti. Ciljevi i rokovi nisu u svim slučajevima jasno utvrđeni ili nisu obvezujući, a nije ni definirana obnova ili održivo korištenje ekosustava, kao ni kriteriji koji se na njih primjenjuju. Nema ni obveze detaljnog mapiranja, praćenja i ocjenjivanja usluga ekosustava, njihova zdravlja ni rada na njihovoj obnovi. Situaciju pogoršavaju nedostaci u provedbi zbog kojih nije moguće postići ciljeve postojećeg zakonodavstva<sup>29</sup>. Potrebna je veća potpora u provedbi propisa i njihova stroža primjena. Kako bi se pojačala obnova prirode na kopnu i u moru, kao prirodno rješenje za povećanje otpornosti EU-a, ublažavanje klimatskih promjena i lakšu prilagodbu tim promjenama, u ovoj se strategiji predlažu dva smjera djelovanja:

- Komisija će 2021. nakon procjene učinka najprije iznijeti prijedlog pravno obvezujućih **ciljeva EU-a za obnovu prirode** kako bi se obnovili narušeni

<sup>28</sup> U [Direktivi o pticama](#) (2009/147/EZ), [Direktivi o staništima](#) (92/43/EEZ), [Okvirnoj direktivi o vodama](#) (2000/60/EZ), [Direktivi o poplavama](#) (2007/60/EZ) i [Okvirnoj direktivi o pomorskoj strategiji](#) (2008/56/EZ).

<sup>29</sup> Vidjeti [Provjeru primjerenosti zakonodavstva EU-a o prirodi](#) (SWD(2016) 472) i [Provjeru primjerenosti zakonodavstva EU-a o vodama](#) (SWD(2019) 439). Vidjeti i odjeljak 3.2.

ekosustavi, posebno oni koji imaju najviše potencijala za hvatanje i skladištenje ugljika te za sprečavanje i ublažavanje posljedica prirodnih katastrofa. Pritom će se odrediti i uvjeti u kojima se ti ciljevi moraju ispuniti te najdjelotvornije mjere za njihovo postizanje. U procjeni učinka istražit će se i mogućnost primjene metodologije na razini EU-a za mapiranje, ocjenjivanje i postizanje dobrog stanja ekosustava kako bi mogli pridonositi regulaciji klime, regulaciji vode, zdravlju tla, oprašivanju te sprečavanju i zaštiti od katastrofa.

- Komisija će od država članica zatražiti da, uz njezinu potporu, poboljšaju provedbu postojećeg zakonodavstva unutar jasno zadanih rokova. Konkretno, od država članica će zatražiti da se pobrinu da do 2030. **ne dođe do pogoršanja trendova ni stanja očuvanosti** zaštićenih staništa i vrsta<sup>30</sup>. Osim toga, države članice morat će se pobrinuti da najmanje 30 % vrsta i staništa koji trenutačno nisu u povoljnom stanju dođu u to stanje ili da se ono barem bitno poboljša. Komisija i Europska agencija za okoliš će 2020. državama članicama dati smjernice za odabir vrsta i staništa kojima pritom treba dati prednost.

### 2.2.2. *Vraćanje prirode na poljoprivredna zemljišta*

Kao čuvari naših zemljišta poljoprivrednici imaju ključnu ulogu u očuvanju bioraznolikosti. Oni među prvima osjete posljedice gubitka bioraznolikosti, ali i među prvima mogu iskoristiti prednosti njezine obnove. Bioraznolikost im omogućuje da nam pružaju **sigurne, održive, hranjive i pristupačne namirnice**, ostvarujući pritom prihode potrebne za svoj napredak i razvoj. Europski poljoprivrednici neizostavan su dio budućnosti EU-a te moraju ostati društveni i gospodarski oslonac mnogih zajednica naše Unije.

S druge strane, upravo su određene poljoprivredne prakse jedan od glavnih uzroka smanjenja bioraznolikosti. Zbog toga je važno surađivati s poljoprivrednicima kako bi se **potaknulo i pomoglo usvajanje potpuno održivih praksi**. Poboljšanje stanja i povećanje raznolikosti poljoprivrednih ekosustava povećat će otpornost tog sektora na klimatske promjene, na rizike za okoliš i socioekonomske šokove, a istovremeno će dovesti do otvaranja novih radnih mjesta, primjerice u ekološkoj poljoprivredi, ruralnom turizmu i rekreaciji.

Radi postizanja dugoročne održivosti prirode i poljoprivrede, ova će strategija funkcionirati zajedno s novom **strategijom „od polja do stola”** i **novom zajedničkom poljoprivrednom politikom (ZPP)** te među ostalim promicati ekološke programe i programe plaćanja na temelju rezultata. Pri provedbi strategije za bioraznolikost i strategije „od polja do stola” Komisija će pomno pratiti napredak i poboljšanja u sigurnosti opskrbe hranom i dohotku poljoprivrednika. Pobrinut će se da se strateški planovi u okviru ZPP-a ocjenjuju na temelju strogih klimatskih i ekoloških kriterija te da države članice odrede konkretne nacionalne vrijednosti za relevantne ciljeve iz ove strategije i strategije „od polja do stola”. Na tim bi se planovima trebale temeljiti održive prakse, kao što su precizna poljoprivreda, ekološka poljoprivreda, agroekologija, agrošumarstvo i trajni travnjaci niskog intenziteta, ali i stroži standardi za dobrobit životinja.

---

<sup>30</sup> Staništa i vrste iz direktiva o pticama i staništima.

Poljske ptice i kukci, osobito oprašivači, glavni su pokazatelj zdravlja poljoprivrednih ekosustava i ključni su za poljoprivrednu proizvodnju i sigurnost opskrbe hranom. Njihova populacija smanjuje se alarmantnom brzinom, a taj se trend mora preokrenuti. U skladu sa strategijom „od polja do stola” Komisija će poduzeti mjere da se **ukupna upotreba i rizici od kemijskih pesticida do 2030. smanje za 50 %**, kao i upotreba opasnijih pesticida. Kako bi se to ostvarilo, potrebna je potpuna provedba inicijative EU-a za oprašivače<sup>31</sup>. Do kraja 2020. Komisija će revidirati tu inicijativu i, bude li potrebno, predložiti dodatne mjere. Kako bi bilo dovoljno prostora za divlje životinje, biljke, oprašivače i prirodne regulatore štetnika, prijeko je potrebno **vratiti obilježja krajobrazu velike raznolikosti na barem 10 % poljoprivrednog zemljišta**. To su, među ostalim, granični pojasevi, zemljišta na ugaru s rotacijom ili bez rotacije, živice, neproduktivna stabla, terase i bare. Oni povećavaju sekvestraciju ugljika, sprečavaju eroziju i iscrpljivanje tla, filtriraju zrak i vodu te doprinose prilagodbi klimatskim promjenama. Osim toga, veća bioraznolikost često dovodi do povećanja poljoprivredne proizvodnje. Kako bi osigurale povezanost staništa u skladu sa strategijom „od polja do stola”, države članice morat će prenijeti cilj EU-a od 10 % na manje geografske cjeline, posebice putem instrumenata i strateških planova u okviru ZPP-a te provedbom Direktive o staništima. Napredovanje prema tom cilju kontinuirano će se ocjenjivati i prema potrebi će se uvoditi izmjene kako bi se smanjile negativne posljedice za bioraznolikost, sigurnost opskrbe hranom i konkurentnost poljoprivrednika.

Agroekologija može osigurati opskrbu zdravom hranom, a da se ujedno zadrži produktivnost, poveća plodnost tla i bioraznolikost te smanji ekološki otisak proizvodnje hrane. Ekološka poljoprivreda nudi posebno velik potencijal za poljoprivrednike i potrošače. Taj sektor stvara nova radna mjesta i privlači mlade poljoprivrednike. Usto, ekološka poljoprivreda osigurava od 10 do 20 % više radnih mjesta po hektaru nego konvencionalna poljoprivredna gospodarstva te stvara dodanu vrijednost za poljoprivredne proizvode<sup>32</sup>. Da bi se taj potencijal maksimalno iskoristio, **do 2030. najmanje 25 % poljoprivrednog zemljišta mora se koristiti za ekološku poljoprivredu**. Uz mjere u okviru ZPP-a Komisija će predložiti akcijski plan za ekološki uzgoj i tako pomoći državama članicama da potiču ponudu i potražnju na tržištu organskih proizvoda, a putem promotivnih kampanji i zelene javne nabave zadobit će povjerenje potrošača. Pri provedbi agroekoloških ciljeva na razini EU-a navedenih u ovoj strategiji i strategiji „od polja do stola” u obzir će se uzeti različita polazišta i razlike u postignutom napretku država članica.

Primjenu mjera potpore za agrošumarstvo u okviru ruralnog razvoja trebalo bi povećati jer se u njemu krije velik potencijal i višestruke koristi za bioraznolikost, ljude i klimu.

Potrebno je preokrenuti i trend smanjenja **genetske raznolikosti**, među ostalim olakšavanjem korištenja tradicionalnih kultura i pasmina. Raznolikija prehrana bogata hranjivim tvarima imala bi i zdravstvenih prednosti. Komisija razmatra mogućnost revizije propisa za stavljanje na tržište tradicionalnih kultura kako bi se one očuvale i koristile na održiv način. Poduzet će i mjere za lakšu registraciju sorti sjemena, među ostalim za ekološki uzgoj, te olakšavanje pristupa tržištu za tradicionalne sorte i sorte prilagođene lokalnim uvjetima.

---

<sup>31</sup> [Inicijativa EU-a za oprašivače](#) (COM(2018) 395).

<sup>32</sup> OECD (2016.), [Farm Management Practices to Foster Green Growth](#) (Prakse upravljanja poljoprivrednim gospodarstvima radi poticanja zelenog rasta).

### 2.2.3. Smanjenje gubitka zemljišta i obnova ekosustava tla

Tlo je jedan od najsloženijih ekosustava. Ono je i samo stanište u kojem živi nevjerojatan broj različitih organizama koji reguliraju i kontroliraju ključne usluge ekosustava kao što su plodnost tla, kruženje hranjivih tvari i regulacija klime. **Tlo je iznimno važan neobnovljivi resurs** koji je neophodan za zdravlje ljudi i gospodarstva te proizvodnju hrane i novih lijekova.

Degradacija tla u EU-u ima ozbiljne ekološke i gospodarske posljedice. To je dobrim dijelom uzrokovalo neadekvatno gospodarenje zemljištem, primjerice krčenje šuma, prekomjerna ispaša, neodržive poljoprivredne i šumarske prakse, prekrivanje tla i gradnja<sup>33</sup>. Unatoč tome što proces prekrivanja tla u zadnje vrijeme usporava, zbog gubitka zemljišta i nekontroliranog širenja urbanih područja sve je manje plodnog tla<sup>34</sup>. Pojačani klimatskim promjenama, učinci erozije i gubitka organskog ugljika u tlu postaju sve vidljiviji. EU-u sve više prijeti i dezertifikacija<sup>35</sup>.

Stoga je prijeko potrebno više zalaganja za **zaštitu plodnosti tla, smanjenje erozije i povećanje količine organskih tvari u tlu**. U tu svrhu treba uvoditi održive načine gospodarenja tlom, među ostalim u okviru zajedničke poljoprivredne politike. Treba i znatno pojačati identifikaciju zagađenih tala, obnovu degradiranih zemljišta i određivanje uvjeta za njihovo dobro ekološko stanje te uvesti ciljeve obnove i poboljšati praćenje kvalitete tla.

Kako bi se omogućio sveobuhvatan pristup tim pitanjima i pomoglo da se ispune obveze u pogledu neutralnosti degradacije zemljišta na razini EU-a i međunarodnoj razini, Komisija će 2021. ažurirati **tematsku strategiju EU-a za zaštitu tla**<sup>36</sup>. Time će se baviti i **akcijski plan za postizanje nulte stope onečišćenja zraka, vode i tla**, koji Komisija treba donijeti 2021. Prekrivanje tla i sanacija kontaminiranih industrijskih područja bit će tema strategije za održivi izgrađeni okoliš, koja je u pripremi. **U području zdravlja tla i hrane** u okviru Obzora Europa<sup>37</sup> radit će se na rješenjima za obnovu zdravlja i funkcija tla.

### 2.2.4. Za brojnije, zdravije i otpornije šume

Šume su iznimno važne za bioraznolikost i regulaciju klime i vode, kao izvor hrane, lijekova i materijala, za sekvestraciju i skladištenje ugljika, stabilizaciju tla te pročišćavanje zraka i vode. One su i omiljena mjesta za rekreaciju i učenje o prirodi. Šumari imaju važnu ulogu u održivom upravljanju šumama te obnovi i održavanju njihove bioraznolikosti.

Osim što treba strogo zaštititi sve svoje preostale prašume i stare šume, **EU mora povećati kvalitetu, količinu i otpornost svojih šuma**, posebno na požare, suše, štetnike, bolesti i druge prijetnje koje će zbog klimatskih promjena vjerojatno rasti. Kako bi i dalje

<sup>33</sup> Europska agencija za okoliš (2019.), [EEA Signals 2019: Land and Soil in Europe](#) (EEA Signali 2019.: Zemljište i tlo u Europi).

<sup>34</sup> Europska agencija za okoliš i švicarski Savezni ured za okoliš (FOEN) (2016.), [Urban sprawl in Europe](#) (Nekontrolirano širenje urbanih područja u Europi).

<sup>35</sup> Europski revizorski sud (2018.), [Combating desertification in the EU: a growing threat in need of more action](#) (Borba protiv dezertifikacije u EU-u: sve veća prijetnja u pogledu koje je potrebno djelovati odlučnije), tematsko izvješće br. 33/2018.

<sup>36</sup> [Tematska strategija za zaštitu tla](#) (COM(2006) 231).

<sup>37</sup> Misija Obzora Europa u području [zdravlja tla i hrane](#).



ispunjavale svoju funkciju očuvanja bioraznolikosti i klime, važno je da sve šume budu zdrave. Otpornije šume mogu podržavati otpornije gospodarstvo, a usto su važan izvor materijala, proizvoda i usluga ključnih za kružno biogospodarstvo.

Kako bi se to postiglo, Komisija će 2021. predložiti posebnu **strategiju EU-a za šume**, u skladu s našim širim ambicijama za bioraznolikost i klimatsku neutralnost. Ona će uključivati i plan djelovanja za **sadnju najmanje 3 milijarde novih stabala u EU-u do 2030.**, uz poštovanje svih ekoloških načela. To će otvoriti mnogo prilika za zapošljavanje povezanih s prikupljanjem i uzgojem sjemena, sadnjom sadnica i brigom za njihov rast. Sadnja stabala posebno je korisna u gradovima, a u ruralnim područjima može dobro funkcionirati u okviru agrošumarstva, obilježja krajobraza i povećane sekvencijacije ugljika. Komisija će istodobno nastaviti surađivati s državama članicama kako bi EU bio dostatno opremljen za sprečavanje i gašenje velikih šumskih požara, koji mogu znatno naštetiti bioraznolikosti šuma.

Pošumljavanje i sadnja drveća radi podupiranja bioraznolikosti i obnove ekosustava promicat će se putem strateških planova u okviru ZPP-a i sredstava iz kohezijskih fondova. Nova **europska platforma za ekologizaciju gradova**<sup>38</sup> također će olakšati sadnju drveća u gradovima, među ostalim i u okviru programa LIFE.

Šumska područja na koje se odnose planovi upravljanja trebala bi obuhvaćati sve javne šume kojima se upravlja i veći broj privatnih šuma, a s praksama koje pogoduju bioraznolikosti, kao što je „šumarstvo u skladu s prirodom”, trebalo bi nastaviti i dalje ih razvijati. U tu će svrhu Komisija donijeti smjernice o pošumljavanju koje pogoduje bioraznolikosti i o praksama „šumarstva u skladu s prirodom”, i to paralelno s novom strategijom EU-a za šume.

Kako bi se dobila jasnija slika o zdravlju europskih šuma, Komisija će zajedno s drugim pružateljima podataka razraditi **Europski sustav informiranja o šumama**. To će omogućiti ažurne procjene stanja europskih šuma i povezivanje svih internetskih platformi EU-a za podatke o šumama. Ta će inicijativa biti predstavljena i u okviru Strategije EU-a za šume.

#### *2.2.5. Rješenja za proizvodnju energije povoljna iz svih aspekata*

Dekarbonizacija energetskeg sustava ključna je za postizanje klimatske neutralnosti te za oporavak EU-a od krize izazvane pandemijom bolesti COVID-19 i njegov dugoročan prosperitet. EU treba više energije dobivati iz održivih i obnovljivih izvora da bi se mogao boriti protiv klimatskih promjena i gubitka bioraznolikosti. Stoga će prednost davati rješenjima kao što su energija oceana, vjetroelektrane na moru, koje omogućuju i obnovu ribljih stokova, solarne ploče koje prekrivanjem tla pogoduju bioraznolikosti i održiva bioenergija.

Kako bi se ublažili rizici za klimu i okoliš proizašli iz povećane uporabe nekih izvora bioenergije, preinačena Direktiva o energiji iz obnovljivih izvora<sup>39</sup> sadrži strože kriterije o održivosti. Njome se promiče i prelazak na napredna biogoriva koja se dobivaju od ostataka i otpada koji se ne može ponovno upotrijebiti niti reciklirati. Taj bi se pristup trebao primjenjivati na sve oblike bioenergije, a za proizvodnju energije trebalo bi što

---

<sup>38</sup> Vidjeti odjeljak 2.2.8.

<sup>39</sup> [Direktiva \(EU\) 2018/2001 o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora.](#)

manje koristiti cijela stabla i kulture za proizvodnju hrane i hrane za životinje, bilo da su proizvedeni u EU-u ili uvezeni.

Kako bi bolje razumjela i pratila potencijalne rizike za klimu i bioraznolikost, Komisija ocjenjuje **ponudu i potražnju na europskom i svjetskom tržištu biomase** te njezinu održivost<sup>40</sup>. Budući da se pojačano zalaže za zaštitu i obnovu šumskih ekosustava, Komisija će rezultate tog rada o korištenju šumske biomase za proizvodnju energije objaviti već krajem 2020. Rezultate će iskoristiti u oblikovanju svojih politika, među ostalim u preispitivanju i, prema potrebi, reviziji razine ambicije Direktive o energiji iz obnovljivih izvora, sustava trgovanja emisijama i Uredbe o korištenju zemljišta, prenamjeni zemljišta i šumarstvu (LULUCF), koji su predviđeni za 2021.

U skladu s Direktivom o energiji iz obnovljivih izvora Komisija će 2021. izraditi i operativne smjernice za primjenu **novih kriterija održivosti za šumsku biomasu za proizvodnju energije**<sup>41</sup>. Iste godine revidirat će i podatke o biogorivima s visokim rizikom od neizravnih promjena uporabe zemljišta i izraditi plan za njihovo postupno ukidanje do 2030.

Općenito treba postići da regulatorni okvir EU-a za bioenergiju bude u skladu s većim ambicijama iz europskog zelenog plana.

#### *2.2.6. Ponovna uspostava dobrog stanja okoliša morskih ekosustava*

**Obnovljeni i primjereno zaštićeni morski ekosustavi** donose znatne zdravstvene, društvene i gospodarske koristi obalnim zajednicama i čitavom EU-u. Potreba za strožim mjerama još je izraženija jer globalno zatopljenje sve više ubrzava gubitak bioraznolikosti morskih i obalnih ekosustava<sup>42</sup>.

Postizanje dobrog stanja okoliša morskih ekosustava, među ostalim uspostavom strogo zaštićenih područja, mora uključivati obnovu ekosustava bogatih ugljikom te važnih mrijestišta i rastilišta. Neki današnji oblici iskorištavanja mora ugrožavaju sigurnost opskrbe hranom, egzistenciju ribara i sektore ribarstva i morskih plodova. **Morski resursi moraju se održivo koristiti, a nezakonita praksa ne smije se tolerirati.** Za to je bitna potpuna provedba zajedničke ribarstvene politike EU-a, Okvirne direktive o pomorskoj strategiji te direktiva o pticama i staništima.

Upravljanjem na temelju ekosustava u okviru propisa EU-a<sup>43</sup> smanjit će se negativni utjecaji ribolovnih, rudarskih i drugih ljudskih aktivnosti, posebno na osjetljive vrste i pridnena staništa. Kako bi se to ostvarilo, **nacionalni prostorni planovi morskog područja**, koje države članice moraju izraditi do 2021., trebali bi obuhvaćati sve pomorske sektore i djelatnosti, kao i mjere upravljanja očuvanjem za pojedina područja<sup>44</sup>. Komisija će do 2021. predložiti i **novi akcijski plan za očuvanje ribolovnih resursa i zaštitu morskih ekosustava**. Prema potrebi uvest će se mjere za ograničavanje upotrebe

<sup>40</sup> [Zajednički istraživački centar, Studija o procjeni biomase.](#)

<sup>41</sup> Članak 29. Direktive 2018/2001 o energiji iz obnovljivih izvora.

<sup>42</sup> Vidjeti, primjerice, Međuvladin panel o klimatskim promjenama (2019.), [Special Report on the Ocean and the Cryosphere in a Changing Climate](#) (Posebno izvješće o oceanima i kriosferi u promjenljivoj klimi).

<sup>43</sup> Zajednička ribarstvena politika, [Okvirna direktiva o pomorskoj strategiji](#) (2008/56/EZ) i [Direktiva o prostornom planiranju morskog područja](#) (2014/89/EU).

<sup>44</sup> Komisija će najkasnije do ožujka 2022. izvijestiti o provedbi Direktive o prostornom planiranju morskog područja i primjeni upravljanja na temelju ekosustava.



ribolovnog alata koji najviše šteti bioraznolikosti, među ostalim na morskom dnu. Komisija će i razmotriti kako pomiriti uporabu pridnenog ribolovnog alata, koji najviše oštećuje morsko dno, s ciljevima bioraznolikosti. U tome se prema svima mora pravedno postupiti. Prelazak na selektivnije i manje štetne ribolovne tehnike trebao bi podržati i Europski fond za pomorstvo i ribarstvo.

Zdravi riblji stokovi ključni su za dugoročni prosperitet ribara, kao i za zdravlje naših oceana i bioraznolikost. Zbog toga je vrlo važno ribolovnu smrtnost **zadržati na razini najvišeg održivog prinosa ili smanjiti barem na tu razinu**. To će pridonijeti dobroj raspodjeli po dobi i veličini u ribljim stokovima.

Isto tako, **usputni ulov vrsta kojima prijeti izumiranje** mora se izbjeći ili smanjiti toliko da se omogući njihov potpuni oporavak. Isto bi se načelo trebalo primijeniti i na vrste koje nisu u dobrom stanju očuvanosti ili nemaju dobro stanje okoliša. I usputni ulov drugih vrsta<sup>45</sup> mora se izbjeći ili, ako to nije moguće, što više smanjiti kako ne bi ugrožavao njihovo stanje očuvanosti. U tu je svrhu potrebno intenzivirati prikupljanje podataka o usputnom ulovu svih osjetljivih vrsta.

Osim toga, u svim zaštićenim morskim područjima moraju se uspostaviti **mjere upravljanja ribarstvom** u skladu s jasno definiranim ciljevima očuvanja i na temelju najboljih raspoloživih znanstvenih savjeta.

#### 2.2.7. *Obnova slatkovodnih ekosustava*

Iako je pravni okvir EU-a za vodu ambiciozan, njegova je provedba spora, a i primjenu treba ubrzati<sup>46</sup>. Potrebno je učiniti više za **obnovu slatkovodnih ekosustava i prirodnih funkcija rijeka** kako bi se postigli ciljevi iz Okvirne direktive o vodama. To se može učiniti uklanjanjem ili prilagođavanjem prepreka koje sprečavaju prolaz riba selica i poboljšanjem protoka vode i sedimenata. Kako bi se to ostvarilo, uklonit će se prije svega suvišne prepreke i obnoviti poplavna područja i močvare kako bi se **do 2030. najmanje 25 000 km rijeka ponovno pretvorilo u rijeke slobodnog toka**<sup>47</sup>. Komisija će 2021., u dogovoru sa svim relevantnim tijelima, državama članicama pružiti tehničke smjernice i potporu za identificiranje takvih područja i mobilizaciju sredstava<sup>48</sup>. Tijela država članica trebala bi preispitati dozvole za zahvaćanje i akumuliranje vode kako bi se vratio ekološki prihvatljiv protok i tako postiglo dobro stanje ili potencijal svih površinskih voda te dobro stanje svih podzemnih voda najkasnije do 2027., kako je propisano Okvirnom direktivom o vodama<sup>49</sup>. U tu će svrhu Komisija do 2023. pružiti tehničku potporu za provođenje mjera u državama članicama.

Velika ulaganja u obnovu rijeka i poplavnih područja<sup>50</sup> općenito mogu dati znatan gospodarski poticaj sektorima uključenima u obnovu i lokalnim društveno-gospodarskim aktivnostima kao što su turizam i rekreacija, a mogu i poboljšati regulaciju voda, zaštitu od poplava i staništa za rastilišta riba te zaustaviti onečišćenje hranjivima.

<sup>45</sup> Zaštićenih međunarodnim i europskim pravom.

<sup>46</sup> [Provjera primjerenosti zakonodavstva EU-a o prirodi](#) (SWD(2019) 439). [Evaluacija Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda](#) (SWD(2019) 700).

<sup>47</sup> Cilj od 25 000 km temelji se na procjeni Komisije o tome što se može postići u EU-u do 2030.

<sup>48</sup> U smjernicama će se uzeti u obzir čitav niz pitanja, uključujući proizvodnju hidroenergije, upravljanje poplavama, opskrbu vodom, poljoprivredu i plovidbenost.

<sup>49</sup> Te bi mjere trebale biti navedene u 3. planovima upravljanja riječnim slivovima koje države članice trebaju donijeti 2021., u skladu s Okvirnom direktivom o vodama.

<sup>50</sup> [Provjera primjerenosti zakonodavstva EU-a o prirodi](#) (SWD(2019) 439).

### 2.2.8. Ekologizacija gradskih i prigradskih područja

**Zelene površine u gradovima**, od parkova i vrtova do zelenih krovova i urbanih farmi, na razne načine koriste ljudima, poduzećima pružaju prilike, a prirodi utočište. Smanjuju onečišćenje zraka i vode, ublažavaju buku, štite od poplava, suša i toplinskih valova te povezuju ljude i prirodu<sup>51</sup>.

Tijekom nedavnih ograničenja kretanja zbog pandemije bolesti COVID-19 vidjeli smo kolika je **vrijednost zelenih površina u gradovima za naše tjelesno i duševno zdravlje**. Iako su neke zelene površine u gradovima sada bolje zaštićene<sup>52</sup>, udio stanovništva koje živi u gradskim područjima i dalje raste pa zelene površine često gube bitku za zemljište.

Cilj je ove strategije preokrenuti te trendove i zaustaviti gubitak zelenih ekosustava u gradovima. Promicanje zdravih ekosustava, zelene infrastrukture i **prirodnih rješenja** trebalo bi sustavno integrirati u prostorno planiranje, uključujući projektiranje javnih prostora, infrastrukture, zgrada i njihove okolice.

Kako bismo vratili prirodu u gradove i nagradili angažman zajednica, Komisija poziva europske gradove s najmanje 20 000 stanovnika da do kraja 2021. donesu ambiciozne **planove za ekologizaciju gradova**. Ti bi planovi trebali uključivati mjere za stvaranje bioraznolikih i dostupnih gradskih šuma, parkova i vrtova, urbanih farmi, zelenih krovova i zidova te drvoreda, gradskih travnjaka i živica. Trebali bi pridonijeti i povezanosti zelenih površina, ukidanju uporabe pesticida i ograničavanju pretjerane košnje gradskih površina i drugih praksi koje štete bioraznolikosti. Na temelju takvih planova mogli bi se mobilizirati politički, regulatorni i financijski instrumenti.

Kako bi se olakšao rad na tome, Komisija će 2021. uspostaviti **platformu EU-a za ekologizaciju gradova** u okviru nove inicijative Sporazum za zelene gradove<sup>53</sup> s gradovima i gradonačelnicima. To će se učiniti u bliskoj suradnji s Europskim sporazumom gradonačelnika. Na planovima za ekologizaciju gradova temeljit će se i odabir europske zelene prijestolnice 2023. i dobitnika nagrade Europski zeleni list 2022.

Komisija će davati tehničke smjernice državama članicama i lokalnim i regionalnim vlastima te pomoći pri mobilizaciji sredstava i jačanju kapaciteta. Te će ciljeve integrirati i u **europski sporazum o klimi**.

### 2.2.9. Smanjenje onečišćenja

Onečišćenje je jedan od glavnih uzroka gubitka bioraznolikosti i štetno utječe na naše zdravlje i okoliš. Iako EU ima čvrst pravni okvir za smanjenje onečišćenja, na tome je potrebno još više raditi. Ispuštanje hranjiva, kemijskih pesticida, lijekova, opasnih kemikalija, komunalnih i industrijskih otpadnih voda i drugog otpada, uključujući smeće i plastiku, loše utječe na bioraznolikost i taj se utjecaj mora smanjiti.

---

<sup>51</sup> [Projekt EnRoute](#).

<sup>52</sup> U gradovima ili djelomično u gradovima ima 11 000 područja mreže Natura 2000 i ona čine 15 % ukupne površine mreže Natura 2000.

<sup>53</sup> [Inicijativa Sporazum za zelene gradove](#).

U okviru Komisijina cilja da se postigne nulta stopa onečišćenja za netoksičan okoliš donijet će se nova strategija EU-a o kemikalijama za održivost te **akcijski plan za postizanje nulte stope onečišćenja zraka, vode i tla.**

Komisija će zalagati i za potpuni prestanak onečišćenja dušikom i fosforom iz gnojiva, što će se postići tako da se gubitak hranjiva smanji za barem 50 %, a da to ne utječe na plodnost tla. To će dovesti i do **smanjenja uporabe gnojiva za najmanje 20 %**. Za to je potrebno potpuno provesti i primjenjivati relevantne propise o okolišu i klimi, u suradnji s državama članicama odrediti koliko se opterećenje hranjivima mora smanjiti da se postignu ti ciljevi, primjenjivati uravnoteženu gnojidbu i održivo upravljanje hranjivima te bolje regulirati dušik i fosfor tijekom cijelog njihova životnog ciklusa. Stoga će Komisija 2022. s državama članicama izraditi akcijski plan za integrirano upravljanje hranjivima. Strategija „od polja do stola” obuhvaćat će pitanje smanjenja upotrebe i rizika od pesticida te poticati širu provedbu integrirane zaštite bilja<sup>54</sup>. U okviru te strategije **poboljšat će se i procjena rizika od pesticida za okoliš**. Pitanje onečišćenja plastikom rješavat će se provedbom europske strategije za plastiku<sup>55</sup> i novog akcijskog plana za kružno gospodarstvo<sup>56</sup>.

Komisija će oblikovati **skup pokazatelja za postupno smanjenje onečišćenja** te odrediti polazne vrijednosti i pratiti napredak. Pritisci koji nastaju zbog morskog smeća i podvodne buke obuhvaćeni su Okvirnom direktivom o pomorskoj strategiji.

#### 2.2.10. Suzbijanje invazivnih stranih vrsta

Invazivne strane vrste mogu znatno potkopati rad na zaštiti i obnovi prirode. Osim što uzrokuju veliku štetu za prirodu i gospodarstvo, mnoge takve vrste olakšavaju izbijanje i širenje zaraznih bolesti koje predstavljaju prijetnju za ljude i divlje životinje<sup>57</sup>. One posljednjih godina sve češće izmiču kontroli. Od 1 872 vrste, koliko ih se danas u Europi smatra ugroženima, njih 354 ugrožavaju invazivne strane vrste. Bez djelotvornih mjera kontrole broj invazivnih vrsta i dalje će rasti, a s njima i rizici za našu prirodu i zdravlje.

Stoga je potrebno intenzivnije raditi na potpunoj provedbi **Uredbe EU-a o invazivnim stranim vrstama**<sup>58</sup> i drugih relevantnih propisa i međunarodnih sporazuma. Cilj je smanjiti i, gdje je moguće, zaustaviti unošenje i nastanjivanje stranih vrsta u europskom okolišu. Osim toga, cilj je kontrolirati nastanjene invazivne strane vrste te **za 50 % smanjiti broj vrsta na crvenom popisu koje one ugrožavaju**<sup>59</sup>.

#### Plan EU-a za obnovu prirode: ključne obveze do 2030.

1. Nakon procjene učinka, 2021. treba iznijeti prijedlog zakonski obvezujućih ciljeva EU-a za obnovu prirode. Do 2030. velika područja narušenih ekosustava i ekosustava bogatih ugljikom trebaju biti obnovljena, trendovi i stanje očuvanosti staništa i vrsta

<sup>54</sup> [Direktiva o održivoj upotrebi pesticida](#) (2009/128/EZ).

<sup>55</sup> [Europska strategija za plastiku u kružnom gospodarstvu](#) (COM(2018) 28).

<sup>56</sup> [Novi Akcijski plan za kružno gospodarstvo: za čišću i konkurentniju Europu](#) (COM(2020) 98).

<sup>57</sup> Vidjeti npr. Hulme, P. (2014.). *Invasive species challenge the global response to emerging diseases* (Invazivne vrste otežavaju globalni odgovor na nove bolesti). *Trends in parasitology* (2014.), 30. svezak, 6. izdanje; Duscher et al. (2017.).

<sup>58</sup> [Uredba \(EU\) br. 1143/2014 o invazivnim stranim vrstama](#).

<sup>59</sup> [Crveni popis Međunarodne unije za očuvanje prirode](#) (IUCN).

- biti bez pogoršanja, a najmanje 30 % njih biti u povoljnom stanju očuvanosti ili barem pokazivati pozitivan trend.
2. Umjesto da se smanjuje, broj oprašivača treba rasti.
  3. Upotreba i rizik od kemijskih pesticida trebaju se smanjiti za 50 %, kao i upotreba opasnijih pesticida.
  4. Barem 10 % poljoprivrednog zemljišta treba imati obilježja krajobrazu velike raznolikosti.
  5. Na najmanje 25 % poljoprivrednog zemljišta treba se prakticirati ekološka poljoprivreda, a primjena agroekoloških praksi znatno povećati.
  6. U EU-u treba posaditi tri milijarde novih stabala uz poštovanje svih ekoloških načela.
  7. Treba postići znatan napredak u sanaciji zagađenih tala.
  8. Najmanje 25 000 km rijeka ponovno treba biti slobodnog toka.
  9. Broj vrsta na crvenom popisu koje ugrožavaju invazivne strane vrste treba smanjiti za 50 %.
  10. Gubitak hranjiva iz gnojiva treba smanjiti za 50 %, što će dovesti do smanjenja upotrebe gnojiva za barem 20 %.
  11. Gradovi s najmanje 20 000 stanovnika trebaju imati ambiciozne planove za ekologizaciju gradova.
  12. Na osjetljivim površinama kao što su zelene gradske površine EU-a neće se koristiti kemijski pesticidi.
  13. Negativan utjecaj ribolovnih i rudarskih aktivnosti na osjetljive vrste i staništa, uključujući morsko dno, treba znatno smanjiti da bi se postiglo dobro stanje okoliša.
  14. Usputni ulov treba izbjeći ili smanjiti na razinu koja omogućuje oporavak i očuvanje vrsta.

### 3. OMOGUĆAVANJE KORJENITIH PROMJENA

#### 3.1. Novi okvir za upravljanje

Trenutačno u EU-u ne postoji sveobuhvatan okvir za upravljanje na kojem bi se temeljila provedba obveza u pogledu bioraznolikosti dogovorenih na nacionalnoj, europskoj ili međunarodnoj razini. Kako bi se ispravio taj nedostatak, Komisija će uspostaviti **novi europski okvir za upravljanje bioraznolikošću**. Tako će se lakše obuhvatiti određene i preuzete obveze te pripremiti plan za njihovo ispunjavanje.

Dio tog okvira bit će mehanizam za praćenje i preispitivanje koji će uspostaviti Komisija. On će uključivati **jasno određen skup dogovorenih pokazatelja** te omogućiti redovito ocjenjivanje napretka i određivanje eventualnih korektivnih mjera. Taj će se mehanizam koristiti u pregledu aktivnosti u području okoliša i europskom semestru.

Novi okvir za upravljanje osigurat će zajedničku odgovornost svih relevantnih dionika za ispunjavanje obveza EU-a u pogledu bioraznolikosti. Podupirat će jačanje administrativnih kapaciteta, transparentnost, dijalog s dionicima i participativno upravljanje na različitim razinama.

Komisija će 2023. ocijeniti napredak i prikladnost tog pristupa te razmotriti je li potreban pravno obvezujući pristup upravljanju.

#### 3.2. Intenzivnija provedba i primjena zakonodavstva EU-a o okolišu

Djelotvornost zakonodavstva o okolišu ovisi o njegovoj pravilnoj provedbi i primjeni. U proteklih 30 godina EU je uspostavio čvrst zakonodavni okvir za zaštitu i obnovu svojeg

prirodnog kapitala. Međutim, nedavne evaluacije pokazale su da, iako je zakonodavstvo primjereno, njegova provedba nije adekvatna<sup>60</sup>. To ima dramatične posljedice za bioraznolikost i uzrokuje velike ekonomske troškove<sup>61</sup>. **Stoga su potpuna provedba i osiguravanje primjene zakonodavstva EU-a o okolišu okosnica ove strategije**, za koju će biti potrebno osigurati dovoljno političke potpore te financijskih i ljudskih resursa.

Kad je riječ o direktivama o pticama i staništima, prioritet u osiguravanju primjene bit će **dovršenje mreže Natura 2000**, djelotvorno upravljanje na svim lokacijama, odredbe o zaštiti vrsta te vrste i staništa koji pokazuju negativan trend. Komisija će osigurati i bolju provedbu i primjenu te eventualno preispitivanje i revidiranje zakonodavstva o okolišu koje utječe na bioraznolikost<sup>62</sup>.

Komisija će nastojati osigurati **bolju usklađenost s propisima**, pritom blisko surađujući s državama članicama i europskim mrežama agencija za okoliš, inspektorima, revizorima, policijom, tužiteljima i sucima.

Komisija će usto podupirati i ulogu civilnog društva u nadzoru usklađenosti i u suradnji s državama članicama poboljšati pristup pravosuđu pojedincima i nevladinim organizacijama pred nacionalnim sudovima u pitanjima okoliša. Svojim prijedlogom **revizije uredbe o Aarhuškoj konvenciji** ojačat će i položaj nevladinih organizacija<sup>63</sup>.

### **3.3. Oslanjanje na integrirani pristup koji obuhvaća čitavo društvo**

#### *3.3.1. Poduzeća na usluzi bioraznolikosti*

U partnerskom duhu ove strategije svoju će ulogu morati odigrati sve sastavnice gospodarstva i društva. Industrija i poduzeća utječu na prirodu, no izvor su i važnih inovacija, partnerstava i stručnjaka koji mogu pomoći u zaustavljanju gubitka bioraznolikosti.

Kako bi ekološki i društveni interesi bili potpuno integrirani u poslovne strategije, Komisija će 2021. predložiti novu inicijativu za **održivo korporativno upravljanje**. Ta inicijativa, u obliku zakonodavnog prijedloga, odnosit će se na pažnju dobrog gospodarstvenika i obveznu dužnu pažnju u području ljudskih prava i okoliša u različitim gospodarskim lancima vrijednosti, proporcionalno veličini poduzeća<sup>64</sup>. To će doprinijeti potpunoj usklađenosti interesa dioničara i dionika s ciljevima iz ove strategije. Osim toga, Komisija je 2020. pokrenula i preispitivanje obveza izvješćivanja za poduzeća u skladu s **Direktivom o nefinancijskom izvješćivanju**<sup>65</sup> kako bi se poboljšala kvaliteta i opseg objavljivanja nefinancijskih informacija, među ostalim o okolišnim aspektima poput bioraznolikosti.

<sup>60</sup> Vidjeti [Izvješće o stanju prirode u EU-u](#) iz 2015. (COM(2015) 219).

<sup>61</sup> [Troškovi neprovođenja procjenjuju se na 50 milijardi EUR godišnje.](#)

<sup>62</sup> Kao što su direktive o procjeni utjecaja na okoliš (2014/52/EU), o strateškoj procjeni okoliša (2001/42/EZ), o odgovornosti za okoliš (2004/35/EZ) i o zaštiti okoliša putem kaznenog prava (2008/99/EZ).

<sup>63</sup> <https://ec.europa.eu/environment/aarhus/>

<sup>64</sup> [Studija o zahtjevima za postupanje s dužnom pažnjom u lancu opskrbe – Završno izvješće.](#)

<sup>65</sup> [Direktiva 2014/95/EU Europskog Parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive 2013/34/EU u pogledu objavljivanja nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti određenih velikih poduzeća i grupa.](#)

Komisija će putem postojećih platformi<sup>66</sup> pomoći u stvaranju pokreta **europskih poduzeća na usluzi bioraznolikosti**, za koji će inspiraciju crpiti iz nedavnih inicijativa<sup>67</sup>, a taj će pokret postati dio europskog sporazuma o klimi. Posebna pozornost posvetit će se mjerama za poticanje prirodnih rješenja i uklanjanje prepreka za njihovo uvođenje jer ta rješenja mogu otvoriti mnoge poslovne prilike i prilike za zapošljavanje u različitim sektorima<sup>68</sup> te su ključna za inovacije u području gospodarskih i društvenih potreba koje ovise o prirodi.

### 3.3.2. Ulaganja, određivanje cijena i oporezivanje

Za sprečavanje gubitka bioraznolikosti i obnovu ekosustava bit će potrebna znatna javna i privatna ulaganja na nacionalnoj i europskoj razini. To znači da će se morati što bolje iskoristiti svi relevantni programi i financijski instrumenti EU-a. Komisija će ojačati svoj **okvir za osiguravanje zaštite bioraznolikosti**<sup>69</sup>, među ostalim odgovarajućom primjenom kriterija u skladu s taksonomijom EU-a, kako bi osigurala da se sredstvima EU-a podupiru ulaganja koja pogoduju bioraznolikosti.

Kako bi se ispunili zahtjevi ove strategije, među ostalim u pogledu investicijskih prioriteta za mrežu Natura 2000 i zelenu infrastrukturu, **za prirodu bi trebalo izdvojiti najmanje 20 milijardi EUR godišnje**<sup>70</sup>. To će zahtijevati mobilizaciju privatnog i javnog financiranja na nacionalnoj razini i razini EU-a<sup>71</sup>, među ostalim putem niza različitih programa u sljedećem dugoročnom proračunu EU-a. Osim toga, obnova prirode uvelike će pridonijeti postizanju klimatskih ciljeva pa će se znatan dio od 25 % proračunskih sredstava EU-a namijenjenih djelovanju u području klime uložiti u bioraznolikost i prirodna rješenja.

U okviru programa InvestEU pokrenut će se posebna inicijativa za ulaganje u prirodni kapital i kružno gospodarstvo kako bi se u sljedećih 10 godina na temelju javnog/privatnog mješovitog financiranja mobiliziralo najmanje 10 milijardi EUR. Priroda i bioraznolikost prioritet su i Plana ulaganja za europski zeleni plan. Kako bi potaknuo potrebna ulaganja, EU mora ulagačima pružiti dugoročnu sigurnost i pridonijeti uključivanju održivosti u financijski sustav. EU-ova **taksonomija održivog financiranja** pomoći će pri usmjeravanju ulaganja u zeleni oporavak i primjeni prirodnih rješenja. Komisija će 2021. donijeti delegirani akt u okviru Uredbe o taksonomiji<sup>72</sup> kako bi uspostavila zajedničku klasifikaciju gospodarskih djelatnosti koje znatno pridonose zaštiti i obnovi bioraznolikosti i ekosustava. Tome će ove godine doprinijeti i **obnovljenom strategijom održivog financiranja**, kojom će osigurati da financijski sustav pridonosi ublažavanju postojećih i budućih rizika za bioraznolikost i bolje

<sup>66</sup> Kao što je platforma EU-a za poslovanje i bioraznolikost [Business @ Biodiversity Platform](#) (B@B).

<sup>67</sup> Vidjeti npr. [Business for Nature](#) ili [One Planet Business for Biodiversity](#).

<sup>68</sup> BenDor T. et al. (2015.), [Estimating the Size and Impact of the Ecological Restoration Economy](#) (Procjena veličine i učinka ekonomije ekološke obnove).

<sup>69</sup> Vidjeti [Zajednički okvir i smjernice za osiguravanje zaštite bioraznolikosti u proračun EU-a](#).

<sup>70</sup> Procjena troškova temelji se na [procjeni učinka Uredbe o programu LIFE iz 2018.](#) (SWD(2018) 292), [studiji o troškovima provedbe Cilja 2 strategije o biološkoj raznolikosti do 2020.](#) i podacima koje je dostavilo 16 država članica u skladu s člankom 8. stavkom 1. Direktive o staništima. Komisija će ažurirati procjenu troškova, i to na temelju akcijskih okvira mjera rangiranih prema prioritetu na temelju Direktive o staništima.

<sup>71</sup> Među ostalim iz zajedničke poljoprivredne politike, fondova kohezijske politike, programa Obzor Europa, Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo, programa LIFE i fondova za vanjsko djelovanje.

<sup>72</sup> Vidjeti [europsku taksonomiju održivih aktivnosti](#).



prikazati kako gubitak bioraznolikosti utječe na profitabilnost i dugoročnu perspektivu poduzeća<sup>73</sup>.

Komisija će se i dalje zalagati za to da porezni sustavi i određivanje cijena odražavaju troškove povezane s okolišem, uključujući trošak gubitka bioraznolikosti. To bi trebalo potaknuti promjene u nacionalnim fiskalnim sustavima i dovesti do toga da države članice smanje oporezivanje rada i povećaju oporezivanje onečišćenja, podcijenjenih sirovina i drugih vanjskih učinaka na okoliš. Kako bi se spriječilo i zaustavilo uništavanje okoliša moraju se primjenjivati načela „korisnik plaća” i „onečišćivač plaća”.

Kupovna moć javnih tijela predstavlja 14 % BDP-a EU-a i može uvelike potaknuti potražnju za proizvodima i uslugama poduzeća koja ulažu u prirodna rješenja ili im pridonose. Kako bi iskoristila taj potencijal, Komisija će u buduće zakonodavstvo i smjernice o **zelenoj javnoj nabavi** uključiti kriterije za poticanje prirodnih rješenja i njihovo praćenje.

### *3.3.3. Mjerenje i integriranje vrijednosti prirode*

Pitanje bioraznolikosti potrebno je bolje integrirati u donošenje javnih i poslovnih odluka na svim razinama. Na temelju dosadašnjeg rada<sup>74</sup> Komisija će 2021. razviti metode, kriterije i standarde za opisivanje bitnih značajki bioraznolikosti, njezinih usluga, vrijednosti i održivog korištenja.

To će uključivati **mjerenje utjecaja proizvoda i organizacija na okoliš**, među ostalim primjenom pristupa koji se temelje na životnom ciklusu i računovodstva prirodnog kapitala. U tom će kontekstu Komisija podržati pokretanje međunarodne inicijative za računovodstvo prirodnog kapitala.

### *3.3.4. Za više znanja, bolje obrazovanje i nove vještine*

Borba protiv gubitka bioraznolikosti mora biti znanstveno utemeljena. Ulaganje u istraživanje, inovacije i razmjenu znanja bit će ključno za prikupljanje najkvalitetnijih podataka i razvoj najboljih prirodnih rješenja. Istraživanje i razvoj mogu omogućiti testiranje i razradu mogućnosti za davanje prednosti „zelenim” rješenjima umjesto „sivih” i pomoći Komisiji da potiče ulaganja u prirodna rješenja, primjerice u starim industrijskim regijama, regijama s niskim primanjima ili regijama pogođenima katastrofama.

Novi program vještina, u čijem će središtu biti osposobljavanje i prekvalifikacija radne snage u brojnim sektorima, imat će ključnu ulogu u prelasku na zeleno gospodarstvo i borbi protiv gubitka bioraznolikosti.

Budući program Obzor Europa obuhvaćat će **dugoročni strateški plan istraživanja o bioraznolikosti** s povećanim financijskim sredstvima, koji će uključivati znanstveno-politički mehanizam za opcije pojačavanja provedbe obveza u pogledu bioraznolikosti utemeljene na istraživanjima. Misije Obzora Europa<sup>75</sup> znatno će pridonijeti otkrivanju

<sup>73</sup> WWF (2019.) *The Nature of Risk – A Framework for Understanding Nature-Related Risk to Business* (Priroda rizika – Okvir za razumijevanje rizika povezanih s prirodom koji prijete poduzećima).

<sup>74</sup> [SWD\(2019\) 305](#).

<sup>75</sup> Misije za [prilagodbu klimatskim promjenama, uključujući društvenu preobrazbu](#), za [zdrave oceane, mora, obalne i unutarnje vode](#), za [klimatski neutralne i pametne gradove](#) i za [zdravlje tla i hranu](#).

nepoznanica i pronalaženju rješenja za poboljšanje zdravlja ekosustava i njihova doprinosa ljudskom zdravlju.

Paralelno s tim Komisija će promicati i olakšavati partnerstva, uključujući posebno partnerstvo za bioraznolikost, kako bi povezala znanost, politiku i praksu te omogućila primjenu prirodnih rješenja na terenu. Komisija će 2020. osnovati i **novi centar znanja o bioraznolikosti**, pri čemu će blisko surađivati s Europskom agencijom za okoliš. Centar će: i. pratiti i ocjenjivati napredak EU-a i njegovih partnera, među ostalim u provedbi međunarodnih instrumenata povezanih s bioraznolikošću, ii. poticati suradnju i partnerstva, među ostalim među znanstvenicima koji se bave klimom i bioraznolikošću i iii. pomagati u razvoju politika. Usto, Komisija će povećati potporu Međuvladinoj znanstveno-političkoj platformi za bioraznolikost i usluge ekosustava.

Kako bi pomogla integrirati bioraznolikost i ekosustave u školsko i visoko obrazovanje i stručno osposobljavanje, Komisija će 2021. predložiti preporuku Vijeća o poticanju suradnje u području **obrazovanja za ekološku održivost**. Time će se školama i nastavnicima iz različitih država članica pružiti smjernice za suradnju i razmjenu iskustava u poučavanju o bioraznolikosti. Komisija će se pobrinuti i za dodatne materijale te olakšati razmjenu dobrih primjera iz prakse u mreži programa za osposobljavanje nastavnika na razini EU-a.

#### **4. EUROPSKA UNIJA ZA AMBICIOZAN GLOBALNI PROGRAM ZA BIORAZNOLIKOST**

Bioraznolikost je jedan od prioriteta vanjskog djelovanja EU-a i neizostavan element rada na postizanju UN-ovih ciljeva održivog razvoja. Putem EU-ove diplomacije za ostvarenje zelenog plana i predstojećih zelenih saveza<sup>76</sup> uvest će se u sav njezin bilateralni i multilateralan angažman. Komisija će blisko surađivati s Europskim parlamentom i državama članicama kako bi se osigurala visoka razina ambicije EU-a i maksimalno zalaganje u korist svjetske bioraznolikosti.

##### **4.1. Ambiciozniji ciljevi i više angažmana na svjetskoj razini**

Zaštita bioraznolikosti globalni je izazov, a u tom će pogledu sljedeće desetljeće biti presudno. Pokazalo se da globalna nastojanja u okviru Konvencije Ujedinjenih naroda o biološkoj raznolikosti uglavnom nisu dovoljna. Kad je priroda u pitanju, ne možemo si priuštiti polovične mjere ni nedostatak ambicije.

U tom duhu EU je spreman, u suradnji s istomišljenicima u **visokoambicioznoj koaliciji za bioraznolikost**, predvoditi sav rad kako bi se na predstojećoj 15. Konferenciji stranaka Konvencije o biološkoj raznolikosti postigao dogovor o ambicioznom novom globalnom okviru za razdoblje nakon 2020.

U ovoj strategiji Komisija predlaže preuzimanje ambicioznih obveza koje će predložiti EU. Osim toga, Unija bi trebala podržati vlade i dionike iz cijeloga svijeta da povećaju ambicije i pojačaju mjere.

Komisija predlaže da se EU pobrine da u globalni okvir za razdoblje nakon 2020. budu uključeni barem sljedeći elementi:

---

<sup>76</sup> Zeleni savezi surađuju s afričkim i drugim partnerskim zemljama na provedbi europskog zelenog plana.



- Sveobuhvatni globalni ciljevi za bioraznolikost za 2050., u skladu s Programom Ujedinjenih Naroda za održivi razvoj do 2030. i vizijom „života u skladu s prirodom” – trebalo bi težiti tome da **do 2050. svi svjetski ekosustavi budu obnovljeni, otporni i primjereno zaštićeni**. Svijet bi se trebao obvezati na načelo neto dobiti i vraćati prirodi više nego što uzima. Ne bi smio dopuštati da vrste izumiru zbog ljudskog djelovanja, barem kad je to moguće izbjeći.
- Ambiciozni **globalni ciljevi za 2030. u skladu s obvezama EU-a** iz ove strategije – trebali bi se izričito odnositi na uklanjanje uzroka gubitka bioraznolikosti i biti konkretni, mjerljivi, izvedivi, relevantni i vremenski ograničeni.
- **Mnogo djelotvorniji** postupci provedbe, praćenja i preispitivanja – stranke bi do kraja 2021. trebale revidirati svoje nacionalne strategije i akcijske planove za bioraznolikost ili barem predložiti nacionalne obveze za najvažnije ciljeve. Trebalo bi uvesti **ciklus redovitog preispitivanja** napretka prema ciljevima, uz mogućnost da se po potrebi pojačaju mjere. Ta bi se preispitivanja trebala temeljiti na neovisnoj, znanstveno utemeljenoj analizi nedostataka i predviđanjima, pri čemu bi zajednički glavni pokazatelji trebali biti isti za sve stranke.
- **Poticanje okvira** za ostvarenje ambicija u različitim područjima kao što su financije, kapaciteti, istraživanja, inovacije i tehnologija.
- **Poštena i ravnopravna raspodjela koristi** od uporabe genetskih resursa povezanih s bioraznolikošću.
- **Načelo ravnopravnosti** – obuhvaća potpuno i djelotvorno sudjelovanje autohtonih naroda i lokalnih zajednica te poštovanje njihovih prava. Potreban je uključiv pristup uz sudjelovanje svih dionika, među ostalim žena, mladih, civilnog društva, lokalnih vlasti, privatnog sektora, akademske zajednice i znanstvenih institucija.

## 4.2. Korištenje vanjskog djelovanja za promicanje ambicije EU-a

### 4.2.1. Međunarodno upravljanje oceanima

U skladu s planom za međunarodno upravljanje oceanima<sup>77</sup> EU će se zalagati za to da se do 2020. sklopi ambiciozan pravno obvezujući sporazum za **morsku biološku raznolikost područja koja se nalaze izvan nacionalne jurisdikcije** (BBNJ). U tom sporazumu moraju se postaviti jasni globalni postupci za utvrđivanje i proglašavanje ekološki reprezentativnih zaštićenih morskih područja na otvorenom moru i za djelotvorno upravljanje tim područjima. Trebao bi se što prije ratificirati i provesti.

EU bi trebao iskoristiti i sav svoj diplomatski utjecaj i mogućnosti djelovanja kako bi posredovao u postizanju dogovora o proglašenju triju velikih **zaštićenih morskih područja u Južnom oceanu**<sup>78</sup>, od kojih su dva – u istočnoj Antarktici i Weddellovu moru – bila zajednički prijedlog u kojem je sudjelovao i EU. Postigne li se dogovor, bilo bi to jedno od najvećih postignuća za zaštitu prirode u povijesti.

<sup>77</sup> [Međunarodno upravljanje oceanima: plan za budućnost naših oceana](#) (JOIN(2016) 49).

<sup>78</sup> U okviru [Komisije za očuvanje antarktičkih morskih živih resursa](#).

Nastavit će se i suradnja s partnerskim zemljama i regionalnim organizacijama kako bi se uvele mjere za zaštitu i održivo korištenje osjetljivih morskih ekosustava i vrsta, među ostalim u područjima izvan nacionalnih jurisdikcija, što se posebno odnosi na morska žarišta bioraznolikosti. EU bi trebao i dalje poticati male otočne države u razvoju i druge relevantne partnerske zemlje da sudjeluju na sastancima regionalnih i globalnih organizacija i tijela te provode relevantne međunarodne obveze i propise.

EU će voditi politiku **nulte tolerancije prema nezakonitom, neprijavljenom i nereguliranom ribolovu** te će se boriti protiv prelova, među ostalim u okviru pregovora s WTO-om o **globalnom sporazumu o zabrani štetnih subvencija za ribarstvo**.

U međunarodnim pregovorima EU bi se trebao zalagati za to da se morski minerali na međunarodnom morskom dnu ne mogu iskorištavati dok se dovoljno ne istraže **učinci dubokomorskog rudarstva** na morski okoliš, bioraznolikost i ljudske aktivnosti, dok se ne shvate rizici i ne dokaže da tehnologije i postupci koji se koriste ne nanose ozbiljnu štetu okolišu, u skladu s načelom opreznosti<sup>79</sup> i pozivom koji je uputio Europski parlament<sup>80</sup>. EU će ujedno nastaviti financirati istraživanja o učinku dubokomorskog rudarstva i o ekološki prihvatljivim tehnologijama. Trebao bi se zalagati i za veću transparentnost u međunarodnim tijelima kao što je Međunarodno tijelo za morsko dno.

#### 4.2.2. Trgovinska politika

**Trgovinska politika aktivno će podupirati ekološku tranziciju i biti dio te tranzicije.**

U tom duhu Komisija će osigurati potpunu provedbu i primjenu odredaba o bioraznolikosti u svim trgovinskim sporazumima, među ostalim preko glavnog službenika EU-a za nadzor provedbe trgovinskih pravila. Komisija će bolje procijeniti učinak trgovinskih sporazuma na bioraznolikost te prema potrebi postrožiti odredbe o bioraznolikosti u postojećim i novim sporazumima. Komisija će 2021. predstaviti i zakonodavni prijedlog i druge mjere kako bi se izbjeglo ili ograničilo stavljanje proizvoda koji se povezuju s krčenjem ili propadanjem šuma<sup>81</sup> na tržište EU-a i promicali uvoz i lanci vrijednosti koji ne štete šumama. Poduzet će i niz koraka kako bi **suzbila nezakonitu trgovinu divljom faunom i florom**. Naime, takva trgovina doprinosi osiromašenju ili izumiranju cijelih vrsta, četvrto je najunosnije crno tržište na svijetu i smatra se jednim od uzroka pojave zoonoza. Naša je dužnost da se ta trgovina suzbije u korist ljudi, gospodarstva i okoliša.

Komisija će stoga 2021. revidirati akcijski plan EU-a za suzbijanje nezakonite trgovine divljom faunom i florom i do kraja godine predložiti da se dodatno **postrože pravila o trgovini bjelokosti u EU-u**. Razmotrit će i mogućnost revizije Direktive o zaštiti okoliša putem kaznenog prava, među ostalim proširenjem područja primjene i uvođenjem posebnih odredaba o vrstama i razinama kaznenih sankcija. Razmotrit će jačanje koordinacijskih i istražnih kapaciteta Europskog ureda za borbu protiv prijevara (OLAF) radi suradnje s državama članicama i trećim zemljama na sprečavanju nezakonite trgovine i ulaska nezakonitih proizvoda na jedinstveno tržište.

<sup>79</sup> Prema članku 191. stavku 2. UFEU-a politika Unije u području okoliša usmjerena je na postizanje visokog stupnja zaštite i temelji se na načelu opreznosti.

<sup>80</sup> [Rezolucija Europskog parlamenta o međunarodnom upravljanju oceanima](#) (2017/2055(INI)).

<sup>81</sup> U skladu s Komunikacijom Komisije [Pojačanje djelovanja EU-a za zaštitu i obnovu svjetskih šuma](#) (COM(2019) 352).

Komisija će i dalje surađivati s partnerskim zemljama kako bi se osigurala neometana i pravedna tranzicija te mobilizirati pomoć za trgovinu („Aid for Trade”) kako bi partneri mogli iskoristiti prednosti trgovine koja pogoduje bioraznolikosti.

#### 4.2.3. *Međunarodna suradnja, politika susjedstva i mobilizacija sredstava*

Za provedbu ambicioznog globalnog okvira za bioraznolikost nakon 2020. bit će potrebno više suradnje s partnerima, više potpore i financiranja te postupno ukidanje subvencija štetnih za bioraznolikost. Proteklih deset godina EU i njegove države članice zajednički su ispunjavali preuzetu obvezu da **udvostruče financijske tokove u zemlje u razvoju za bioraznolikost**<sup>82</sup>. EU je spreman nastaviti suradnju s partnerima i dodatno povećati potporu nakon 2020. Time će nastaviti rad na očuvanju, obnovi i održivom korištenju bioraznolikosti te njezinom uključivanju u sve razvojne i partnerske politike. Usto će sve svoje politike oblikovati tako da budu usklađene u korist održivog razvoja i tako smanjiti pritisak na bioraznolikost diljem svijeta. U svim aspektima međunarodne suradnje EU bi trebao promicati održive poljoprivredne i ribarstvene prakse i mjere za zaštitu i obnovu svjetskih šuma. Posebna pozornost posvetit će se održivom upravljanju vodama, obnovi degradiranog tla te zaštiti i obnovi bioraznolikih područja s visokim potencijalom za usluge ekosustava i ublažavanje klimatskih promjena. Bolja zaštita prirodnih ekosustava i smanjivanje trgovine divljom faunom i florom i njihove konzumacije pomoći će da se poveća otpornost na moguće buduće bolesti i pandemije ili spriječi njihovo izbijanje. EU će pojačati svoju potporu globalnoj primjeni **pristupa „jedno zdravlje”**<sup>83</sup>, kojim se ističe suštinska veza između zdravlja ljudi, zdravlja životinja i zdrave i otporne prirode.

EU će pojačati potporu partnerskim zemljama diljem svijeta radi postizanja novih globalnih ciljeva te suzbijanja kaznenih djela protiv okoliša i uzroka gubitka bioraznolikosti. U Africi će EU pokrenuti inicijativu „**NaturAfrica**” kako bi se zaštitili divlja fauna i flora i najvažniji ekosustavi, a lokalnom stanovništvu ujedno ponudila mogućnost zapošljavanja u zelenim sektorima. Slični projekti pripremit će se i u drugim regijama. EU će podržavati i zemlje zapadnog Balkana i zemlje u susjedstvu EU-a u radu na zaštiti bioraznolikosti.

U svim aspektima svojega rada EU će pojačati povezanost **zaštite bioraznolikosti s ljudskim pravima**, rodnom ravnopravnošću, zdravljem i obrazovanjem, osjetljivosti na sukob, pristupom razvoju temeljenom na pravima, posjedom zemljišta te ulogom autohtonih naroda i lokalnih zajednica.

U okviru svojih globalnih nastojanja EU će promicati koalicije za bioraznolikost s partnerima i civilnim društvom u cijelom svijetu. Primjerice, Komisija je u ožujku 2020. osnovala **Globalnu koaliciju za bioraznolikost**, u koju su uključeni nacionalni parkovi, akvariji, botanički vrtovi, zoološki vrtovi te znanstveni i prirodoslovni muzeji kako bi se ljudi u cijelom svijetu bolje informirali o potrebi zaštite i povećanja bioraznolikosti. Komisija će razmotriti pokretanje drugih visokoambicioznih koalicija ili pridruživanje takvim koalicijama kako bi pomogla u razvoju okvira za razdoblje nakon 2020.

<sup>82</sup> Uključujući međunarodno financiranje kojemu je bioraznolikost glavni cilj ili važan sekundarni cilj, u skladu s [Odlukom s 11. konferencije stranaka Konvencije o biološkoj raznolikosti XI/4](#) i financijskim izvještajima EU-a i država članica podnesenima 2015. i 2018. u okviru Konvencije o biološkoj raznolikosti.

<sup>83</sup> <https://www.who.int/features/qa/one-health/en/>.

## **5. ZAKLJUČAK**

Zaštita i obnova bioraznolikosti jedini su način da se očuva kvaliteta i kontinuitet ljudskog života na Zemlji. Preuzimanje obveza predloženih u ovoj strategiji otvara put ambicioznim i nužnim promjenama radi dobrobiti i gospodarskog blagostanja sadašnjih i budućih generacija u zdravom okolišu. Da bi se te obveze ispunile, morat će se uzeti u obzir razni izazovi u svim sektorima, regijama i državama članicama i prepoznati potreba da se osigura socijalna pravda, pravednost i uključivost u skladu s europskim stupom socijalnih prava, a bit će potreban i osjećaj odgovornosti i mnogo zajedničkog zalaganja EU-a, država članica, dionika i građana.

Komisija poziva Europski parlament i Vijeće da podrže ovu strategiju uoči 15. Konferencije stranaka Konvencije o biološkoj raznolikosti. Kako bi se osigurala potpuna politička odgovornost za ovu strategiju, Komisija će predložiti da se u Vijeću i Europskom parlamentu kao stalna točka dnevnog reda uvede praćenje napretka. Do 2024. revidirat će ovu strategiju kako bi ocijenila napredak i utvrdila jesu li potrebne daljnje mjere za postizanje njezinih ciljeva.

Bruxelles, 20.5.2020.  
COM(2020) 380 final

ANNEX

## **PRILOG**

**KOMUNIKACIJI KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,  
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

**Strategija EU-a za bioraznolikost do 2030.**

**Vraćanje prirode u naše živote**

## **PRILOG**

*Mjere predstavljene u ovom akcijskom planu provode se ili će se provoditi u skladu s načelima bolje regulative i uključivati eventualne evaluacije i procjene učinka.*

<b>Ključne mjere koje treba poduzeti Komisija</b>	<b>Okvirni raspored</b>
<b>KOHERENTNA MREŽA ZAŠTIĆENIH PODRUČJA</b>	
Kriteriji i smjernice za utvrđivanje i proglašavanje dodatnih zaštićenih područja i ekoloških koridora, za odgovarajuće planiranje upravljanja i načine na koji druge djelotvorne mjere za očuvanje pojedinih područja i ekologizacija gradova mogu doprinijeti ciljevima zaštite prirode za 2030.	2020.
Procjena napretka EU-a u postizanju ciljeva za 2030. koji se odnose na zaštićena područja te procjena potrebe za dodatnim zakonodavnim i drugim mjerama	do 2024.
<b>PLAN EU-A ZA OBNOVU PRIRODE</b>	
Prijedlog ciljeva EU-a za obnovu prirode	2021.
Smjernice za odabir vrsta i staništa kako bi do 2030. najmanje 30 % zaštićenih vrsta i staništa koji trenutačno nisu u povoljnom stanju bilo u toj kategoriji ili pokazivalo pozitivan trend	2020.
Revizija Direktive o održivoj upotrebi pesticida i poboljšanje odredaba o integriranoj zaštiti bilja	2022.
Preispitivanje i moguća revizija Inicijative EU-a za oprašivače	2020.
Mjere kojima se osigurava da se u strateškim planovima država članica u okviru ZPP-a odrede konkretne nacionalne vrijednosti za relevantne ciljeve iz strategije za bioraznolikost i strategije „od polja do stola” koje se, među ostalim, temelje na instrumentima u okviru ZPP-a i provedbi Direktive o staništima	od 2020.
Aksijski plan za ekološki uzgoj za razdoblje od 2021. do 2026.	2020.
Revizija tematske strategije za zaštitu tla	2021.
Nova strategija EU-a za šume, koja će uključivati i plan djelovanja za sadnju najmanje 3 milijarde novih stabala u EU-u do 2030.	2021.
Razrada Europskog sustava informiranja o šumama	od 2020.
Smjernice o pošumljavanju koje pogoduje bioraznolikosti i o praksama „šumarstva u skladu s prirodom”	2021.
Ocjena ponude i potražnje na europskom i svjetskom tržištu biomase te njezine održivosti	u tijeku
Studija o održivosti uporabe šumske biomase za proizvodnju energije	2020.

Operativne smjernice za nove kriterije održivosti za šumsku biomasu za proizvodnju energije	2021.
Revizija podataka o biogorivima s visokim rizikom od neizravnih promjena uporabe zemljišta i izrada plana za njihovo postupno ukidanje do 2030.	2021.
Novi akcijski plan za očuvanje ribolovnih resursa i zaštitu morskih ekosustava	2021.
Smjernice i potpora državama članicama za identifikaciju područja i mobilizaciju sredstava za ponovno pretvaranje 25 000 km rijeka u rijeke slobodnog toka	2021.
Tehničke smjernice za države članice o mjerama za preispitivanje dozvola za zahvaćanje i akumuliranje vode kako bi se vratio ekološki prihvatljiv tok, u skladu s revidiranim planovima upravljanja riječnim slivovima	2023.
Uspostava platforme EU-a za ekologizaciju gradova u okviru nove inicijative „Sporazum za zelene gradove” s gradovima i gradonačelnicima	2021.
Tehničke smjernice za ekologizaciju gradova i pomoć u mobilizaciji sredstava i jačanju kapaciteta država članica te lokalnih i regionalnih vlasti, među ostalim za izradu planova za ekologizaciju gradova	2021.
Aksijski plan za integrirano upravljanje hranjivima	2022.
<b>OMOGUĆAVANJE KORJENITIH PROMJENA</b>	
Procjena djelotvornosti novog okvira za upravljanje bioraznolikošću koji se temelji na suradnji i potrebe za poboljšanim pristupom upravljanju bioraznolikošću, koji može biti i zakonski obvezujući	2023.
Preispitivanje i moguća revizija Direktive o zaštiti okoliša putem kaznenog prava	2021.
Nova inicijativa za održivo korporativno upravljanje koja se odnosi na pažnju dobrog gospodarstvenika i obveznu dužnu pažnju u području ljudskih prava i okoliša u različitim gospodarskim lancima vrijednosti	2021.
Pomoć u stvaranju pokreta europskih poduzeća na usluzi bioraznolikosti	od 2020.
Obnovljena strategija održivog financiranja	2020.
Delegirani akt u okviru Uredbe o taksonomiji kako bi se uspostavila zajednička klasifikacija gospodarskih djelatnosti koje znatno pridonose zaštiti i obnovi bioraznolikosti i ekosustava	2021.
Metode, kriteriji i standardi za bolju integraciju pitanja bioraznolikosti u donošenje javnih i poslovnih odluka na svim razinama te mjerenje utjecaja proizvoda i organizacija na okoliš	2021.
Promicanje međunarodne inicijative za računovodstvo prirodnog kapitala	2021.
Osnivanje novog centra znanja o bioraznolikosti	2020.

Prijedlog preporuke Vijeća o poticanju suradnje u području obrazovanja za ekološku održivost, uključujući obrazovanje o bioraznolikosti	2021.
<b>EUROPSKA UNIJA ZA AMBICIOZAN GLOBALNI PROGRAM ZA BIORAZNOLIKOST</b>	
Postizanje dogovora o ambicioznom globalnom okviru za bioraznolikost za razdoblje nakon 2020. na 15. Konferenciji stranaka Konvencije o biološkoj raznolikosti (CBD COP15)	2020.–2021.
Postizanje ambicioznog sporazuma za morsku biološku raznolikost područja koja se nalaze izvan nacionalne jurisdikcije i o trima velikim zaštićenim morskim područjima u Južnom oceanu	od 2020.
Procjena učinka trgovinskih sporazuma na bioraznolikost i poduzimanje naknadnih mjera kad je to potrebno	od 2020.
Mjere za izbjegavanje ili ograničavanje stavljanja proizvoda koji se povezuju s krčenjem ili propadanjem šuma na tržište EU-a	2021.
Revizija akcijskog plana EU-a za suzbijanje nezakonite trgovine divljom faunom i florom	2021.
Prijedlog da se dodatno pooštre pravila o trgovini bjelokosti u EU-u	2020.
Inicijativa „NaturAfrica” za zaštitu divlje faune i flore i najvažnijih ekosustava	od 2021.